Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 21 (27) Vilnius, šestadienis, 1929 m. gegužės mėn. 18 d. II metai.

VILNIAUS RYTOJUS

Savaitinis politikos, visuomenės ir literatūros iliustruotas laikraštis.

Išeina šeštadieniais.

REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Šv. Jono g-vė Nr. 8—1.
Redakcija priima nuo 10 iki 12 val.
Administracija priima 9— 2 val. po pietų.

REDAKCIJA straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintas korespondencijas ir smulkesnius straipsnius naikina
Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams—4 auks., pusei metų—2 aks., 3 mėn.—1 auksinas. Atskiro numerio kaina 10 skat.
Užsienyje metams 1 doleris.
Užsisakyti galima nemažiau kaip 3 mėnesiams.

SVEIKINAME.

Šiandieną iš viso Rytų Lietuvos krašto tukstančiai lietuvių suplaukė tėvų žemės sostinės aplankyti, numylėto Vilniaus pamatyti. Taip jau susidėjo po 1920 metų tradicijos, kad kasmet beveik Sekminėse lietuviai lanko Vilnių. Kas čia traukia lietuvį, kas jį vilioja skubėti nors vienai dienelei aplankyti žilagalvį senelį Vilnių, didžiojo kunigaikščio Gedimino įkurtą? Tan klausiman atsakyti lengva. Traukia čia kiekvieno lietuvio širdį, vilioja jo dvasią sena mūsų krašto sostinė, tas garsusis miestas, kuris Lietuvos gyvenime turėjo milžiniškos reikšmės. Čia gyveno didieji mūsų kunigaikščiai, gindami Lietuvą nuo priešų, čia vėliau kūrėsi mokslo ir kultūros įstaigos, čia Lietuvai atgimus, smarkiausiai ėmė plakti naujojo gyvenimo pulsas.

Juk tik pažiūrėkime į tas senas. kerpėmis apaugusias šventyklas, į tuos milžinų statytus rūmus, kurių likučius dar ir dabar sutinkame kiekviename žingsnyje, pažiūrėkime į seną Gedimino pilį, kurią jam supylė dėkinga tauta pagerbdama garbingą jo atmintį, pažvelgkime į skaidrųjį Neries vandenį, apie kurią poetas sako: „Vilija mūsų upelių motute...

Pagalios apsilankykime bažnyčiose, įsižiūrėkime į katedrą, ir ką gi pamatysime?.. Pamatysime, kad kiekviena plytelė, kiekvienas paveikslas, kiekvienas beveik karstas, kuriuose ilsisi Lietuvos didvyriai — vis tai kalba apie mūsų tautą, apie neišdildomus jos pėdsakus senajame Vilniuje.

Čia ilsisi Vytautas Didysis, čia ilsisi d-ras Basanavičius, čia ilsisi mūsų tautos dvasinis genijus Čiurlionis, kovotojas Višinskis ir daug daug kitų mūsų didvyrių.

Arba pasižvalgykime aplink miestą, prisižiūrėkime stebuklingai jo gamtai, gražiems Panerių kalnams... Visa tai traukia prie savęs, prikausto mūsų sielą, širdį ir mes patys nejusdami pamylame tą Vilnių visa širdimi, visomis jėgomis.

Štai to Vilniaus aplankyti susivažiavo šiandieną tūkstančiai mūsų brolių, o jų tarpe daugiausia jaunimo.

Sveikas būk lietuvių jaunime, tėvų žemės sostinėje! Jauskis joje kaip namie, pamiršk visus vargus, visas nelaimes, visus liūdėsius, sulaikyk riedančią ašarą, o pamatęs Vilnių nusišypsok, pralinksmėk sieloje, džiaugkis turėdamas progos pažinti mūsų tautos garbę.

Sekminių pirmą dieną minių minios lietuvių eina į Kalvarijas, eina ne pasivaikščioti, bet eina pasimelsti, eina dvasiniai pasistiprinti, pasiguosti. Brolau lietuvį! Eidamas kryžiaus kelius, neužmiršk ir Vilniaus, ir už jį atsidusk prie Aukščiausio, paprašyk Jo pasigailėjimo. Po to grįžęs miestan nors ir nedaug turėdamas laiko, pasistengk įsigilinti į visa tai, apie ką pradžioje kalbėjau, pasirūpink pamatyti garbingąsias lietuvių tautos vietas, o pamatęs panorėk suprasti, atjausti, kad visa tai yra lietuviška, kad kiekvienas žingsnis kalba, apie garbingą mūsų praeitį nors jau daug kas šiandieną gal ir nesupranta.

Ir visa tai pamatęs, apžiūrėjęs, pats nepajusi, kai matyti dalykai pasidarys tau savi, brangūs, pamatysi, kai pajusi, kad tu, lietuvis, garbingai amžiais išlaikęs tėvų kalbą ir vardą esi susirišęs su Vilniumi nenutraukiamais ryšiais, pamatysi, kad Vilniaus vargai yra ir tavo vargai, Vilniaus laimė yra kartu ir tavo laimė.

Malonu, sakau, yra tas, kad metai į metus viso krašto lietuvių susidomėjimas Vilniumi auga, didėja. Tai ženklas labai malonus, iš visos širdies sveikintinas. Ir jis aiškiai parodo, kad mes lietuviai žingsnis po žingsnio einame pirmyn, kad mes blaivomės, kad ne vienas mūsų iki šiolei šaltai žiūrėjęs į visuomenės reikalus, pradeda kas kartas labiau susiprasti, pradeda branginti savo vardą, savo kalbą. Be abejo apsilankymi Vilniuje ir grįžti namon, to dar maža. Reikia, kaip jau minėjau pasinaudoti proga, sustiprinti savo dvasią, savo nusistatymą ir lietuviškąją kantrybę.

Todel su linksma Sekminių saulutės šypsena, lai prisipildo džiaugsmu ir lietuvio siela, lai ji prablaivėja, pralinksmėja. Tegu jai priduoda linksmumo senasai, visų mūsų numylėtas, Vilnius.

Taigi sveikiname brolius lietuvius, atvykusius iš visų Rytų Lietuvos kampelių, aplankyti Vilniaus, sveikiname juos nuoširdžiai, broliškai. Lai Vilniaus aplankymas sustiprins mūsų meilę tėvynei Lietuvai, kuriai šiandieną ypatingai daug turime parodyti meilės ir pasišventimo.

R. Mackevičius.

Po pasikesinimo.

Lietuvos ministerių pirmininkas ir užsienių reikalų min. prof. VOLDEMARAS.

Kaip jau esame rašę, po nenusisekusio pasikesinimo ant prof. Voldemaro, iš viso pasaulio gauta nesuskaitoma daugybė užuojautos telegramų. Be to visoje Lietuvoje daromos manifestacijos mitingai, kuriuose vienbalsiai pareiškiama vyriausybei ištikymybė.

Paskutinėmis žinomis, pavykę netoli Kaišedorių suimti Lietuvos social revoliucijonerių partijos narį, studentą Vosylių, kuris su teroristų grupe bėgo į demarkacijos liniją. Suimtasis policijos užpultas kartu su draugais gynėsi bombomis, kurios yra tokios pačios, kokios buvo mestos pasikesinimo metu. Vosylius prisipažino dalyvavęs pasikesinime. Pranešama kartu, kad kriminalinė policija jau žinanti ir kitų 3 teroristų pavardes.

Teroro aukos.

Per pasikesinimą leit. aviatorius (lakūnas) Gudynas tapo nušautas į galvą tuo metu, kai savimi pridengė prof. Voldemarą. Jis krito negyvas. Kapit. Verbickis sužeistas į plaučius. Sužeistasis vijosi banditus iki nustojęs sąmonės parkrito ant žemės. Prof. Voldemaro įsūnis, 10-ties metų vaikinas, sužeistas trimis kulkomis. Vieną jų pataikė į pilvą. Jisai vietoje sukniubo. Sužeistieji guli valstybinėje ligoninėje. Greit buvo padarytos labai sunkios operacijos. Prof. Voldemaro įsūnio žaizdos gyja ir yra vilties, kad jis pagysiąs. Kapit. Verbicko temperatūra nepastovi, bet tikimasi, kad jis neužilgo pasveiksiąs.

Iškilmingos laidotuvės.

Pasikesinimo metu užmuštojo kapitono Gudyno laidotuvės buvo labai iškilmingos. Kaune jo išlydėjime dalyvavo Lietuvos prezidentas A. Smetona, ministerių pirmininkas prof. A. Voldemaras, ministeriai, kiti aukšti karininkai, valdininkai ir minių minios žmonių ir kariuomenės. Kapitono Gudyno karstas buvo vežamas ant lėktuvo, nes jis buvo lakūnas. Nemuno pakrantėje gražų pamokslą pasakė kanauninkas J. Tumas. Čia kauniečiai atsisveikino su savo mylimuoju tragingai žuvusiu jaunu karininku, kurs savo gyvybę atidavė gindamas Lietuvos vyriausybės galvą,

Visuomenėje ir kariuomenėje jautėsi tvirtas pasiryžimas kovoti prieš tevynės išdavikus ir niekšiškus pasikesinimus. Toliau už Nemuno lydėti minios negalėjo, nes numirėlis buvo vežamas į jas gimtąjį kampelį Veiverius automobiliu ir lydimas tik važiavusių autais bei lėktuvais.

Aleksotas ir Garliava labai iškilmingai sutiko gedulingą procesiją. Veiveriuose laidotuvių diena stačiai virto didžiausia švente. Seni ir maži pripildė bažnyčią ir šventorių. Vietos klebonas Starkus pasakė labai jautringą pamokslą, pagerbdamas žuvusio aukos nuopelnus tėvynei. Prie kapo iš daugelio gražių kalbų pažymėtina yra prof. Voldemaro kalba, kurioje jis suminėjęs nuo pradžios pasaulio išdavikus Kainą, Judą ir kitus, pabrėžė, kad ir musų tėvynėje buvo ir yra išdavikų. Štai Gudynas išdavikų nekalta auka. Karininkai ir šauliai prie kapo stačiai prisiekė kovoti su tėvynės išdavikais ir niekšiškais pasikesinimais Prezidentas parašė gražų laišką žuvusiojo karininko tėvams. Tas laiškas paskaityta prie žuvusiojo karininko kapo. Lietuvos kariuomenė savo draugo mirtį tarp kita ko gegužės 12 d. minėjo gražia draugiška akademija, kurioje draugai papasakojo, kaip kilnaus vyro neteko Lietuva Gudyno asmeny. Vilniečiams malonu buvo girdėti, kad N. Lietuvoje jaunuolių tarpe jau atgijo Keistučio, Algirdo ir Vytauto dvasios kilnumas ir karžygiškumas. Moka už tėvynę galvą dėti ir draugai moka tai įvertinti ir sekti.

* * *

Prie Vilniaus krašto lietuvių vardu pasiųstos užuojautos telegramos jaučiame pareigą pareikšti, kad panašūs pasikesinimai prieš Lietuvos vyriausybės galvą, žiūrint iš lietuvių tautos gerovės kertės, yra smerktini ir mes apakusių Lietuvos išgamų, nuėjusių šiandieną tarnauti svetimiems, panašias niekšybes taip pat kuogriežčiausia smerkiame, o visoms pasikesinimų aukoms reiškiame giliausią užuojautą.

Gegužės 14 d. atvyko Vilniun su palydovais Lenkijos maršalas J. Pilsudskis.

Politinė apžvalga.

Rusijoje, pavasario susilaukus, vėl ūpas pradėjo kilti prieš lenkus. Komunistų organas „Pravda“ plačiai rašo apie lenkų labai sunkią ekonominę padėtį, apie Varšuvos ir Bukarešto karininkų pasitarimus. Lenkija palaikoma didžiųjų Europos ir Amerikos kapitalistų tik tam, kad ruoštų karą prieš Sovietų Rusiją. Toji pati „Pravda“ pastebi, kad Lenkija pasirašiusi Litvinovo protokolą, tik spiriama ir kad užmigdžius rusų budėjimą. Toliau Maskvos laikraštis jau be jokios atodairos kursto Lenkijos ukrainiečius, lenkus ir baltarusius darbininkus griebtis kovos priemonių. Charkove Ukrainos komunistų partijos susivažiavime, tos partijos pirmininkas aštriai puolė Lenkiją, kad spaudžia Galicijoje ir Voluinėje ukrainiečius. Lenkų konsulas p. Ščehovskis turėjęs apleisti tą susirinkimą. Panašiai atsitiko Tiflise. Užkaukazės komunistų susivažiavime komunistas-ukrainietis griežtai pareiškė, kad Galicijos ukrainiečiai „stena po batu“ („Dz. Wil.“). Lenkų konsulas Mostovskis taip pat išėjęs iš susirinkimo, reikšdamas tuo protestą.

Tuotarp Maskvoje pirmomis gegužio m. dienomis įvairiose įstaigose ant sienų ir tramvajuose pasirodė parašai: „mušk žydus ir komunistus — gelbėk Rusiją“. Platinta taip pat proklamacijos, kuriose aiškinama visa dabartinė Maskvos komunistų politika ne kitokiais, tik vienų žydų tautiniais sumetimais. („Žydams Rusijoje gerai, visiems kitiems — blogai“). Sibire ir komunistams ne rojus. „Izviestija“ paduoda tokį įvykį iš Amuro krašto. Sodžiuje Zagornaja Sielitba kazokai-sentikiai senuoju rusų įpročiu įšėrė dviem vietos komunistams — kalviams. Vienas jų parašė sovietui skundą. Kai atvažiavo komisija vieton bylos tirti, jau to kalvio namai buvo sudeginti ir jis su savo šeimyna ir turtu buvo sudegintas.

— Kaukazo Gruzinų tautinės vyriausybės galva Čhenkeli, kurs dabar gyvena Paryžiuje, nusiuntė Ženevon nusiginklavimo komisijos pirmininkui laišką, kuriame protestuoja prieš Litvinovo norą kalbėti Gruzijos vardu. Jis tarp kita ko rašo, kol Sovietų Rusija turės pavergusi Gruziją ir Ukrainą, tol turės pati laikyti didelę kariuomenę. Jos visi taikos žygiai dabar neturi jokios reikšmės.

*

Latvių užsienio reikalų ministeris Balodis gegužės 10 d. išvyko į Suomiją. Į tą važiavimą žiūrima kaipo į Balodžio revizitą suomių ministeriui Prokopei. Tai kelionei duodama reikšmės, nes latvių ministeris mėginąs suomius įtraukti į priešrusišką politikos sūkurį. Būdamas suomių sostinėje Helsinkiuose, Balodis laikraštininkams pareiškęs, kad latvių ir estų santikiai esą nuoširdūs, su švedais latviai užmezgę ūkio ryšius, užtat iš rusų ir latvių prekybos traktato latviai esą nepatenkinti ir nuolat turi sunkenybių.

*

Anglijos parlamentas geguž. 10 d. buvo paleistas. Paleido pats karalius, kurs dabar vieši Bognore ir šį dokumentą pasirašė sode. Jo Taryba posėdžiavusi tik kelias minutes, po to gavusi priešpiečius.

Važinėjusi Rusijon anglų delegacija prieš parlamento rinkimus nesuspėsianti savo pranešimo padaryti. Delegatai nevienodai žiūrį į anglų ir Rusijos Sovietų santykius. Prieš rinkimus Anglijos konservatoriai nenori skelbti, ką jų delegacija radusi Maskvoje. Anglijos karaliaus rašte parlamentui yra pažymėta, kad su visomis valstybėmis santykiai esą draugingi. Auganistane ramybė greit būsianti padaryta.

Amerikos sumanymui mažinti jūros karo laivų skaičių atsargiai pritaria. Taip pat priima protokolą, kuriuo draudžiama karo metu vartoti dujas ir bakterijas. Rašte pažymima Anglijos bedarbė ir pigesnių butų stoka.

*

Vokiečių atstovas Rusijoje p. Dirksenas pareiškė Maskvoje savo vyriausybės protestą del komunistų manifestacijos prieš vokiečių konsulatą Petrapily. Toje demonstracijoje su darbininkais buvę kariai ir net komunistų-policininkai. Tiesa, jie negalėję užpulti konsulato namų, vis delto nešioję po miestą parašus, kurie įžeidžia Vokietijos vyriausybę. Kaip matome, pirmieji vokiečiai mokina Rusijos komunistus kultūringumo santykiuose su kitomis tautomis.

Po Berlyno gegužės m. 1 dienos įvykių vokiečiai neglosto ir savųjų komunistų. Štai vidaus reikalų ministeris uždarė komunistinę buvusių kareivių sąjungą. Ligšiol ji prieš įstatymus turėjusi ginklus ir vartojusi juos prieš policiją ir kitokių įsitikinimų žmones.

Maskvos užsienių reikalų komisaro pagelbininkas Litvinovas gegužės 11 d. buvo Berlyne ir matėsi su Stresemanu. Kalbėta apie nepasisekusią Tautų Lygos nusiginklavimų komisiją. Rusams vokiečiai davė suprasti, kad tokie Berlyno sukilimai ir Petrapilio demonstracijos prieš vokiečius esą negalima sutaikinti su draugingais vokiečių ir Sovietų Rusijos santykiais.

*

Bulgarijoje gegužės 10 dieną švęsta Bulgarijos nepriklausomybės 50 metų sukaktuvės ir podraug 1000 metų sukaktuvės nuo jos caro Simeono gražios gadynės. Dabartinis Bulgarijos caras Borysas pasakė prakalbą, kurioje pažymėjo du bulgarų istorijos žymiausiu faktu: butent kai caras Borysas I priėmęs krikščionybę ir caro Simeono prieš 1000 metų gadynę, kai bulgarai pirmieji pradėję slavų kultūrą kelti ir paveikę tuo metu į kitus slavus.

*

Lenkijos seimas senai jau gyvena džiovininko gyvenimą. Norėtų jis Valstybės reikalais tarti savo žodį, bet yra paleistas ir pats gali susirinkti tik panorėjus 148 atstovams. Endekų, Piasto ir Kr.-Demokratų partijos jau nutarusios reikalauti Varšuvos seimo sušaukimo. Jų vienų dar maža. Sušaukimas priguolės nuo lenkų-socialistų nusistatymo, kurs paaiškės šią savaitę.

— Lenkų vyriausybė įteikė Tautų Lygos trijų komisijai memorialą tautinių mažų klausimais. Memoriale siulu pravedama mintis, kad tautinių mažumų skundai Tautų Lygai — priešvalstybiniai žygiai. Reikėtų, anot to memorialo, tautinėms mažumoms priminti pareigas, kokias turi valstybėje. Nemažiau, mums atrodo, reiktų valstybėms priminti jų valstybines pareigas ir atskirų tautų teises. Vienos tautos protekcijoms reiktų nurodyti ribos Tam yra Tautų Lyga, tik ji ligšiol žiūrėdavo ne tautų, bet valstybių reikalų.

*

Turkijoje laikraštininkai sudarę naują organizaciją kovai su krikščionių misijomis. Norėtų visus svetimtaučius, kurie prisideda Turkijoje prie krikščionybės plitimo, išvyti. Pradžia padaryta Konstantinopolyje, kur dabar slapstosi išvytas iš Maskvos žydų-komunistų vadas Trockis.

*

Rumunija minėjo savo 10-ties metų sukaktuves geguž. 10 d. Kaip jai buvo atiduota žymi Vengrijos dalis ir nuo rusų Besarabijos gubernija. Iškilmių dieną buvo paleista 21 armotų šuvis. Bukarešto miestas buvo nesuskaitomų būrių pilnas. Mažam dar karaliui daryta didžiausios ovacijos. Iškilmėms nepasigailėta pinigų ir darbo. Iškilmės tikrai išėjo karališkos.

*

Italų spauda aiškiai peikia Tautų Lygos nusiginklavimo komisiją už savo darbų atidėliojimą. Sako: gyvenimo atmainos stumia vieną kitą, kila nauji nesusipratimai. Atrodo Tautų Lygos komisija, kaip tie inžinieriai, kurie važiuodami 200 kilometrų į valandą, kalbasi apie sulaikymo priemones mažo greitumo mašinoms. „Tribuna“ stačiai nurodo skirtumus tarp tautų, kurios turi savo krašte gamtos turtus ir kurios jokių turtų neturi. Čia priešingumai esą aiškūs, bet jų Tautų Lyga nenorinti matyti.

*

Kinuose naminis karas vis nesibaigia. Kariuomenė Kvan-Si kovoja su Nankino vyriausybės kariuomene. Kvan-Si turi nepasisekimų, bet viliasi paimti Kantono miestą ir ten susistiprinti. Generolo Fengo kariuomenė kol kas neaiškiai laikosi ir gali pulti Nankiną. Jūroje ties Hongkongu įvyko vyriausybės ir sukilėlių laivų mūšis. Vyriausybės laivynas nuginklavęs sukilėlius. Iš Kantono ir Hangkongo gyventojai bėga.

*

Meksikoje anot italų rimto laikraščio „Giornale d'Italia“ katalikų padėtis pagerėsianti. Naujas prezidentas išsireiškęs, kad jis, jeigu katalikų jerarkijos dekanas panorėsiąs bendradarbiauti su Meksikos liaudimi, nematąs jokių kliūčių tais klausimais tartis.

Ar paklausys?

Lenkija prieš porą metų yra gavusi Amerikoje gana stambią paskolą. Bankininkai, duodami tą paskolą, kartu pristatė prie Lenkijos pinigyno patarėją, kuris daboja, kaip leidžiami paskolinti pinigai. Šis patarėjas p. Dewey kartas nuo karto paskelbia savo apyskaitas. Tokią apyskaitą jis paskelbė ir už tris pirmuosius šių metų mėnesius. Joje jis pataria mažiau leisti pinigų investicijoms (Ką nors naują įsigyti, pastatyti); būtinoms — ieškoti paskolų užsieniuose. Jei taip daryti, tai anot p. Dewey bus galima sumažinti mokesčiai; juos sumažinus, pas žmones atsiras atliekamų pinigų ir galės daugiau pirkti pramonės gaminių, tuomet padidės apyvarta, bus pigesnis kreditas, daugiau uždirbs ir darbininkai. Bet p. Dewey užmiršo vieną: kas bus su didžiosios valstybės ideja?

Gyva 2-oji Lazdynų Pelėda.

Š. m. „Židinio“ 4 nr. p. L. Gira straipsnyje apie „Dvi seseris Ivanauskytes“ atskleidžia labai įdomią mūsų literatūros paslaptį. Pasirodo. Lazdynų Pelėdos slapivardžiu yra rašiusios abi seserys Ivanauskaitės. Viena jų, vyresnioji, jau yra mirus, o antra, jaunesnioji, dar gyva.

DVI BIRŽELIO DIENOS.

Baltrus Braidžius gerai atsimena, kuomet jį šaukdavo — „Baltruk!“ Buvo tai pasakingai gražus praeities bruožas—žydrosios kūdikystės dienelės. Tas trumpas, naivus ir nekaltas gyvenimo periodas giliai įsmigo jo atmintin. Blaškydamasis vargų išvagotoje gyvenimo arenoje, dažnai grįždavo mintim į savo vaikystę ir visados atrasdavo ten aną birželio dieną.

Diena...

Krykštė, džiūgavo plastingi vasaros žingsniai. Šviesu gamtoj, platu dvasioj, o pievos, pievos!—tikra pasaka. Šimtaspalvė plaštakė sumirgėjo netoliese. Niekas kitas nebūtų supratęs, — Baltrukas gi išskaitė jos vingiuotam plezdenime „graž“ ir nuspardė į laukus, paskendo išgiedrėjusiam vasaros vilionės šipsny. Taip jauku, taip lengva ir laisva... Išsitiesė žiedais pasipuošusioj pievoj ir įspraudė galvytę sodriai kvepiančių žolių tarpan. Klausėsi nematomo „dūzgučio“. Dzzzzz-zzzz... — glostė Baltruko ausį mažo vabalėlio sukomponuotos dainelės. Baltrukas niekados nebuvo matęs „dūzgučio“. Įsivaizduodavo jį baltu narveliu esant, vienoj vietoj pakybusį ore ir nuolat tą patį dzzzzz dūzgiantį. Tokį baltą narvelėlį jis matė motutės maldaknygėj esančiam paveikslėly.

Ir dabar Baltrukas nori pamatyti dūzgiantį karvelėlį. Atsargiai prišliaužė artyn, kur girdėjosi zvimbimas, ir tūno žolėje. „Pamatys ir pabėgs“ — sušvito Baltruko galvoj mintis. Kad geriau pavyktų, — užsimerkia, manydamas tuo būdu jį apgausiąs. Kaip tik užsimerkė ir mato „dūzgutį“. Nežino, ar tai tas iš paveikslėlio, ar tikrasis. Kuoatsargiausiai, pamažu praveria dešinę akutę. Tik ką matytas „dūzgutis“ staiga pražūva...

— Na!..

Dar labiau spaudžia akutes, kad net nesuvokiami lopinėliai ima sukiotis, bet „dūzgučio“ nėra, nors jo zvimbimą ausys girdi čia pat.

— Kad bučiau griebęs, kaip pamačiau — mano sau. Bet kaip griebti, kur siekti!

Įsiklauso į monotonį dūzgimą ir nejučiomis pats pradeda pamėgdžioti vabalėlį: dūūūū — atstato lūpeles, zzzzzz—prispaudžia liežuvį, diūūūū-zzžzz, diūūūzzzžž; ir takto vietoje, sistematingai peščioja žolę,—kas kartas rečiau ir rečiau. kol visai nenutyla. Dabar jau nepamėgdžioja, tik klausosi. Saulutė, ta geroji saulutė, vis labiau ima šildyti. Diena kaitrėja, gėlės mieguistai palenkia galvutes ir visa pieva, lyg apsvaigus šviesos ir karščio srovėmis, — nutyla. Betgi nenuilstamas, vienodas dūzgymas vis girdisi. Baltrukas nemano ieškoti jo kaltininko. Išsitiesęs ramiai guli ir leidžia laisvai pintis svajonių gijelėms, ir jis ima svaigti. Taip jį viliojusį dūzgimą vaizduote išdrekia į plonutį, plonutį, nepabaigiamai ilgą siūlelį, švelnesnį, negu voro suverptą. Tas siūlelis pamažu raizgo viską: debesėlius, horizonte žioplinėjančius, miško skiauterę, iš po kalvų kyšančią, pievą, su ametistinėmis gėlėmis ir patį Baltruką. Jis plaukia kaž kokios baugiai galingos srovės nešamas, pasakose nugirston, begarsėn sritin, toli, toli, net už baltųjų debesėlių... Taip skrisdamas mato besikaitaliojančius vaizdus: rainasis katinas „svetį moja“, nuo senos kriaušės skambučiai krinta, pajuodęs pirkaitės kaminas staiga išsitiesia ligi pačių debesų... o visiems vaizdams vyrauja vienas, simpatingiausias: jo mylimos motutės veidas taip nušvitusiu šypsniu pražydo, taip masinančiai pažvelgė į Baltruką, jog šis sustojo žydrynėje, kad pulti mamos glėbin... Tik staiga...

....Atbudusios gamtos džiaugsmas užbūrė Baltruko sielą, paviliojo jį savan sūkurin. Plaštake plasnojo jo kūdikystė, su žiedais krykštė, rytmečio melodija virpėjo nekaltas jos juokas... Sotus laime Baltrukas pavargo ir užmigo. Vargšas... Saulėtuose vaikystės sapnuose nesutiko jis piktosios siaubūnės — skriaudos, nežinojo kas tai engėjas, o kas vergas; nesuprato, kad jis yra visų apleistos našlės sūnus, o ši pieva, kur taip malonu ilsėtis, — galingo pono nuosavybė...

Gražus, gražus sapno miražas sugundė nekaltąjį kūdikio šypsnį: Baltrukas miegojo ir šypsojosi. Kietoji uola, nuo kalnų griūnanti, būtų pagerbusi tą šypsnį ir prasilenkusi, bet žiaurios žmogaus širdies jis nesušildė. Ir staiga...

— Mama!!! —išgastingai suklykė Baltrukas...

Pasibaisėtinos siaubo rykštės nukrito ant bešypsančio motutės veido, o jį patį susispaudė ir įgėlė tamsoj sapno šmėkla... šuolis ir... atvėrė akis. Visa tai įvyko vienam akimirksny...

— Ak, tu chamų skudury!! — sukriokė ponas ir krito antru kartu Baltrukui špicruta per ranką. — Von iš žolės!

Prie Baltraus, šiek tiek pasilenkusi stovėjo skrybėlėta žmogysta. Žydrios,

Sekminės.

Sekminių šventės ir Velykos yra linksmos. Gamtoje — pavasaris. Saulė kaitina ir gaivina visa gyventi.

Taip pat Sekminėse katalikai džiaugiamės. Juk Katalikų Bažnyčia Sekminėse mini savo stebuklingo gimimo dieną. šv. Mišiose ir kunigų poteriuose dažnai Sekminėse kartojasi dangiško džiaugsmo žodis Aleliuja.

Kristaus Atsikėlimu ir Dangun Įžengimu Apaštalai ir artimieji mokiniai buvo sutvirtinti tikėjime, bet jiems buvo uždėta kilni ir sunki pareiga: apsakinėti Kristaus Evangeliją visoms pasaulio tautoms, krikštyti jas. Toji pareiga buvo sunki ir gyvybei pavojinga, nes *kiekvienas kurs jus muš, tarsis tarnaująs Dievui* (Jonas. 16, 2) buvo jiems Kristus pasakęs. Turėjo apie Kristų mokinti visas tautas, patys gi buvo prasti nemokyti žmonės, daug ko nesuprasdavo, kai Kristus mokino. Buvo apaštalai, kaip ir visi kiti žmonės, šios žemės sūnūs, dabar jų buvo uždavinys eiti visu savo gyvenimu į dangų ir kitiems rodyti kelią dangun, apie kurį pasaulis beveik buvo užmiršęs. Jiems, Palestinos žvejams, reikia pasaulis atnaujinti: eiti ir šios žemės didikams ir patiems karaliams drąsiai skelbti tiesą, nesišalinti nuo skurde gyvenančių brolių, visiems skiepyti to paties Kristaus meilę ir Jo Dangaus Karalija plėsti žemėje. Tokia užduotis apaštalams atrodė nepakeliama našta. Delto Kristus pažadėjo jiems atsiųsti iš Dangaus Dvasią-Ramintoją. *Kuomet ateis tiesos Dvasia, ji jus įves į visokią tiesą.*

Tai įvyko Sekminėse, kai Apaštalai meldėsi vakarininke. Stebūklingu būdu Šv. Dvasia ugniniais liežiuviais krito ant apaštalų ir jų mokinių ir apaštalų protai nušvito, širdys tiek atsimainė, kad iš bailių virto drąsuoliais. Jau tą pačią dieną šv. Petras nebijo žydams sakyti viešai pamokslą ir trys tūkstančiai žmonių krikštyjasi. Netrukus apaštalai eina į svetimas šalis ir ten skelbia Kristaus Evangeliją. Kalėjimai, persekiojimai ir šimtai vargų ir pražudymų jų nebsulaiko nuo Kristaus misijos darbo. Ką darė apaštalai, tai tęsė jų mokiniai ir mokinių mokiniai — taip Sekminėse viešai pasirodžiusi Bažnyčia auga ir plinta visame pasaulyje. Visoms tautoms skelbiamas Kristaus mokslas. Persekiojimų buvo ir yra, bet krikščionių kankinių kraujas yra krikščionybei sėkla. Nuo Sekminių amžiais pildosi žmonėse Kristaus žodžiai: *Jei kas mane myli, tas laikys mano žodžius; ir mano Tėvas jį mylės į mes pas jį ateisime ir pasidarysime pas jį buveinę. Kas manęs nemyli, tas mano žodžių nelaiko.* Tais žodžiais Kristus davė atsakymą apaštalui Judai, kai jis klausė: kodel mums pasirodai, ne pasauliui. Kristus po atsikėlimo nepasirodė gi apaštalams ir daugeliui savo mokinių, nes jį ankščiau mylėjo.

Reikia atminti tartus šv. Tomui žodžius: „palaiminti, kurie nematė ir įtikėjo".

Jeigu didžiausios valstybės pasaulyje, amžiams bėgant, nustoja buvusios, didelės tautos seniau buvo ir jų šiandie neliko, jeigu didžiausios ir stipriausios šio pasaulio tvirtovės esti sugriaunamos, tai kaip reikia stebėtis, kad Kristaus Bažnyčia jau 20 amžių stovi, nekeisdama savo mokslo, nei savo pagrindinės organizacijos? Teko jai gyventi visus kultūringųjų tautų didžiausius žinomus istorijoje sukrėtimus. Iš jų Katalikų Bažnyčia išeidavo lyg atsinaujinusi, visada turėdama pakankamai jėgų savyje gyventi ir veikti visame pasaulyje. Tokia Katalikų Bažnyčios vidujinė galybė, pastovumas ir amžinumas verčia nuosekliai protaujančius žmonės matyti joje Dievo jai paliktą žymę, *kad pragaro vartai jos nenugalės.* Bažnyčiai stiprybę teika šv. Dvasia, kurią atsiuntė apaštalams Kristus ir kuri pagal Kristaus pažadėjimo bus Bažnyčioje per amžius.

Štai del ko katalikai džiaugiasi, matydami Bažnyčios gyvenime šv. Dvasios veikimą ir globą, štai kodel taip malonios kiekvienam tikinčiam katalikui Sekminių šventės. Sekminės, pasakyčiau, tai mūsų Motinos-Bažnyčios gimimo diena ar vardinės ir mes jaučiamės, jos klausydami ir jos šventes minėdami labai gerai.

Sekminėse mes katalikai gyviau tai dar jaučiame, kad be mūsų lietuvių yra pasaulyje daug kitų tautų katalikų. Katalikų Bažnyčia mus vienyja, rodo mums tą kilnų krikščionių idealą žemėje—Dievo Karalija t. y. tikinčiųjų širdžių vienybė visame pasauly. Toli gražu dar ne visos tautos pažino Kristaus mokslą. Kurios pažino, daug kame nesitaiko prie Kristaus mokslo. Delto tain pamažėl žengiame prie Kristaus nurodytojo žemėje idealo. Visgi jau didesnė pasaulio dalis pažino Kristaus Evangeliją. Tos tautos greit pašoko kultūroje ir dabar eina tikrosios pažangos keliu. Karai, naminės kovos ir partijų rietenos, nesilaikymas krikščioniškosios doros ir kitos silpnybės — trukdo krikščioniškosioms tautoms sparčiau kilti ir kitas tebegyvenančias pagonybės tamsybėse ar pakiliuose apšviesti. Sekminėse krikščioniškasis pasaulis atmena misijų uždavinius ir reikalus ir nesigaili savo aukų ir darbo krikščionybei palaikyti ir platinti. Mūsų krašte Sekminės jau iš seno duodavo progos sodiečiams iš tolimesnių apylinkių atvykti Kalvarijų aplankyti ir susipažinti su Vilnium, ypač su jo senomis gražiomis bažnyčiomis. Didysis karas buvo suvaržęs maldininkų keliones į Vilnių ir Kalvarijas. Daugumai lietuvių susidarė nepereinama kliūtis — tai demarklinija. Vilnius nei šimtinės dalies maldininkų dabar nemato. Vis delto kasmet lietuviai suruošia vieną iškilmingą procesiją į Kalvarijas. Prie tos procesijos prisideda ir sodžiaus parapijų maldininkai. Sekminėse vilniečiai paruošia paprastai dar vieną kitą kultūrinę pramogėlę. Šiemet žada būti Šv. Kazimiero Draugijos vakaras ir Lietuvių Spaudos Paroda.

Visa tai podraug su gražiomis pavasario dienomis daro Sekmines linksma švente ir sukelia lietuviuose kilnesnius jausmus. Gražiai praleistos Sekminės gali visiems metams palikti gražių ir malonių atsiminimų.

Katalikas.

— Persijoje pasikartojo smarkus žėmės drebėjimas. Sugriauta apie 100 kaimų, žuvo apie 2000 žmonių. Vienoje vietoje atsirado žemėje plyšys 16 klm. ilgumo, ir 800 metrų platumo.

— Prancūzijoje sulaikyta vienas valkata, kuris sakosė esąs nužudyto caro Mikalojaus sūnus Aleksas.

— Vidaus reikalų ministeris uždraudė pardavinėti Lenkijoje išleistą Berlyne žemėlapį, nes jame kai kurios dabartinės Lenkijos žemės priskirtos Vokietijai.

Kun. SILVESTRAS GIMŽAUSKAS.
Pirmasis Vilniaus Krašto Lietuvių Atgaivintojas (1841—1897 m.).

Kovoje už raides.

Lietuviai inteligentai visokiais būdais stengėsi išgauti teisę spausdinti lietuviškas knygas lotynų raidėmis. Apie vieną tų mėginimų čia ir papasakosime.

Petrapily apsigyvenę lietuviai (inž. Maciejauskas, Povilas Višinskis, Baltramaitis) paragino jauną juristą M. Ganfmaną surasti įstatymą, kuriuo remdamasi rusų administracija ilgus metus draudė lietuviškus raštus lotynų raidėmis. Ganfmanas išvertė visa, kur tikėjosi tą įstatymą rasti. Jojo ir žinomo bibliografo Baltramaičio pastangos buvo tuščios: įstatymo niekur nesurado. Beto tas nepasisekimas privertė ieškotojus padaryti išvadą: caras galėjo tik *žodžiu* įsakyti vidaus reikalų ministeriui Valujevui arba Vilniaus general-gubernatoriui Kaufmanui uždrausti lotyniškas raides lietuviams; toks caro įsakymas (rašytas įsakymas, jei jis ir buvo, buvo žuvęs) prieštaravo senesniems įstatymams ir, kol šie turėjo galios, visas lotyniškų raidžių draudimas buvo neteisėtas. Apie tai Ganfmanas patalpino laikraštyje „Pravo" (Teisė) straipsnį „Cenzūros politikos klausimas Šiaurės Vakarų kraštė". Reikėjo tik ieškojimo vaisius nuskinti: teisme įrodyti draudimo neteisėtumą ir išgauti įsakymą administracijai netrukdyti lietuviams vartoti lotyniškas raides.

Inžinierius Maciejauskas tuomet išleido Lietuvos žemėlapį, kuriame vietų pavadinimus pažymėjo lotyniškomis raidėmis. Petrapily tokio „prasižengimo" nepastebėjo. Bet žemėlapiui pakliuvus Vilniun, kilo didžiausias triukšmas. Iš Vilniaus buvo pranešta apie „baisaus" žemėlapio pasirodymą, ir žemėlapis tapo sukonfiskuotas. Maciejauskas, Ganfmano padedamas, pareikalavo per Senatą iš cenzūros komiteto viršininko atlyginti nuostolius del žemėlapio konfiskatos; savo skunde Maciejauskas pažymėjo, kad cenzūrą, konfiskuodama ką nors, privalo remtis įstatymais ir juos nurodyti. Cenzūros komitetas sukruto. Nulėkė raštai Vilniun ir Mintaujon, bet ir šios pastangos liko tuščios: įstatymo neatrasta. Maciejauskas bylą išlošė: Senatas pripažino cenzūros komiteto viršininkui nuostolius atlyginti, nes konfiskavimas — neteisėtas.

To buvo maža. Šis Senato sprendimas nebuvo paskelbtas ir reikėjo surasti būdas, kad tą sprendimą išvilkti viešumon. Tokį būdą sugalvojo Povilas Višinskis.

Višinskis Mintaujoje atspausdino lotynų raidėmis skelbimą ir pats išlipdė jį Joniškėje. Prikibo policija ir įdavė Višinskį teismui. Taikos teisėjas ir taikos teisėjų susivažiavimas, žinoma, pripažino Višinskį kaltu. Byla atsidūrė Petrapilin, Senatan. Čia Senatui galima buvo pakišti jo pačio sprendimą Maciejausko byloje, ir Senatui beliko Višinskį tik išteisinti; sprendimas buvo paskelbtas.

Tokiu tai būdu buvo įrodytas spaudos draudimo neteisėtumas; beliko tik Senato sprendimas įgyvendinti. Tačiau tai buvo įvykdyta kitokiu keliu.

nekaltos kūdikio akys susitiko su piktai žaibuojančiomis, nuolankusiomis pono akimis. Baltrukas instinktyviai užsimerkė, nes jam pasirodė, kad tai sapne baisiosios šmėklos akys.

„Bėgti" — sužaibavo mintis.

Bėgo... Bėgo, taip, lyg užpakaly pasaulis būtų griuvęs. Akmens ir pernykščių žolių stagarai kruvino kojeles, bet bėgo... Galop neteko jėgų ir dar viena žaizda pažymėjęs kelį — sukniubo. Sukniubo ir tik tada pravirko; dabar tik, bent kiek atslūgus baimės liepsnai, Baltrukas pajuto nepakenčiamą — pono suduotų smūgių paseką.

. . . .

Kol žmogus nepažįsta nuogos gyvenimo tikrenybės, kol jo sieloje vieši kančių nesudrumstas skaistus pavasarėlis, — jam viskas sapnuojasi įstabiai gražiose varsose. Jam rodosi, kad ir visas pasaulis tokis gražus, nekaltas, kaip jo svajonė; ir medžių ošime ir paukštelių čiulbėsy išgirsta jis tuomet labai pažįstamą bei artimą šneką, ir saulės spinduliai ir pievų žaliumynai kužda jam paslaptingą pasaką... Bet ateina vienas klaikus vargo atgarsis ir nuskina skaistųjį vaikiškos rimties žiedą, kruvinas disonansas nutraukia lengvutę žydrynių preliudiją, nutraukia visam laikui.

Baltrus sirgo.

Chaotingai blaškėsi jo mintys, gi jautri jo dvasia juto šaltą kentėjimo šiurpą. Jis jautėsi lyg įkritęs gilion duobėn, iš kurios negalima išlipti. Jo pergyventų metų atspindis — tai žydras šilkinis lapas, miražais papuoštas. Tam nekaltam lape skrinda įrašė savąją emblemą — dantų, erškėtinį nekaltomis ašaromis apšlakstytą skausmą, Jis nesuprato, tačiau visos jo sielos galios nuolatos pynė sunkų, sunkų jausmą, pradėjo jo mintyse niauktis ligšiolinis grožis aplinkumos vaizdas ir iš nežinios kilti suvargę žmogaus — kankino portretas. Gaila jam pasidarė pradingusios, šypsena nušvitusios vaiko ramybės ir dvi skaidri ašari nuriedėjo pabalusiais veidais.

— Mamyte...

Norėjo ką pasakyti motinai, norėjo pasiskųsti jai, bet staiga pirstigo jam žodžių bežadžiams jausmams išreikšti ir tik ašaros ir veidelio išraiška bylojo našlei motynai jos sūnaus skundą.

. . . .

Metai bėgo.

Baltrus praeity paliko kūdikystę ir pirmą žingsnį žengė gyveniman. Gražus šviesiaplaukis vaikinas tyliai arė purius Lietuvos laukus, žvangia pievose dalgę — maitino save ir motutę. Kaip ir pirmiau — paliko jaurus, svajingas. Dažnai įsmeigdavo akis vienan taškan ir valandėlei sustingdavo be judesio: žiūrėjo sielos akimis, klausė sielos ausimis, mosavo svajonės sparnais, kol vienas išrovės garsas, vienas ryškesnis varsų tonas, nepabudindavo jo. Jį siautė neri mas: anoji birželio diena, kad jam akysan pažvelgė neteisybė, paliko jau daug laiko. Iškojo jis atsako: kodel aną dieną teip labai tryško pyktis iš turtingo pono akių, kai rado jį, Baltruką, bešypsantį sapne. Ar jis taip baisiai nusidėjo, užmigdamas pono pievoje? Ne. Juk ponas nepyksta ant besiilsinčių žolėje paukščių, ant lenktynuojančių kiškių, kuriems taipogi reikalinga, kaip ir jam, laisvė, erdvumas. Ne, čia kas kita; bet kas?

Baltrus neturėjo draugų. Jo, svajotojo, neviliojo sodžiaus jaunimo skardūs triukšmai. Tačiau jis nebuvo vienui vienas. Jo draugas — knyga. Motutė jį išmokino skaityti. Nuo to laiko jo dienų taku slinko, kaip žaigždės danguni, visos tos mintys ir idėjos, marguose knygų lapuose paslėptos. Knygai jis guodėsi, knygai pasakojo savus džiaugsmus, knygoje iškojo atsakymo į jį neraminančius klausimus. Ir jo draugas — knyga neapvylė. Ji jam pasakė, kad jis yra baudžiauninkų tautos vaikas, gimęs samanotoj lūšnoj, o ponai — tai visagalių tironų gauja. Protas kalba tironui, kad baudžiauninkas yra taipogi žmogus, bet despotizmo jausmas priešinasi tam, stumia tironą mindžioti savo aukas kojomis ir tas jausmas visada laimi. Dabar Baltrus suprato, kodel taip žiauriai pasielgė kadaise su juo ponas; taip nebūtų pasielgęs su kūdikiu iš savo luomo.

Baltrus ne vien sau skaitydavo knygas: jis stengėsi šviesos grūdą išnešioti po apylinkę ir pasėti tautiečių sielosna. Tas jam pasisekė. Ačiū jam—apylinkės sodiečiai pažino knygų naudingumą, o pažinę - nebėgo nuo jų. Dažnai rinkdavosi jie pas Baltrų pasiskaityti, pasikalbėti. Šis turėdavo vis šviežių knygų.

Tačiau...

Dainų ir kryžių krašto padange skraidė dvigalvis aras — nelaisvė, ant šventų milžinkapių, užlaužusios rankas, liudnai rymojo dvasios—praeitis, artojų minios ašaromis skaitė kančios sekundes...

Lietuviška knyga buvo uždrausta...

. . . .

Lietuviška knyga uždrausta...
Baltrus su kaimynais skaito...
Pono pyktis — neprastas
— A, chamai!..

Sveikatos kampelis.

Gamta — sveikatos šaltinis.

Svarbiausią rolę žmogaus sveikatos palaikyme vaidina gamta: oras, saulė, vanduo. Mūsų laikais kas kart garsiau kalbama apie tai, kad žmogus nutolo nuo gamtos, pamiršo jos gaivinančią įtaką sveikatai. Jeigu žmonės labiau gerbtų gamtos įstatymus, daugiau naudotųsi *saulės šiluma ir šviesa, tyru ir sveiku oru, grynu vandeniu*, tinkamais žmogaus kūnui valgiais, gėrimais ir t. t., tuomet žmogaus sveikata būtų tvirtesnė ir visokios ligos būtų retesnės, lengvesnės. Paimkim, pv. kad ir tyrų orą. Jis netik gaivinančiai veikia žmogaus sveikatą, bet dargi gelbsti kai kuriose ligose. Plaučių džiova susirgę ligoniai laikosi tyrame kalnų ore ir labai dažnai pasveiksta, jei, žinoma, liga nėra paskutinėje stadijoje. Arba paimkim kad ir mūsų saulytę. Jos įtaka į žmogų atsispindi kad ir šiame pavyzdyje: graži saulėta diena — šilta, malonu, jauku, linksma. Šiame nuotyky žmogus lyg atgyja, gyvenimo vargai neatrodo tokie sunkūs. Visai kitaip veikia žmogų apsiniaukęs dangus: pilki, sunkūs debesys, prislėgtas žmogus ūpas, darbo nenoras — žodžiu, žmogus nusiteikęs čia visai priešingai.

Oras reikalingas kvėpavimui. Tik reikia rūpintis, kad kvėpuotume tyru, o ne sugedusiu oru. Kaip sugedęs valgis kenkia kūnui, taip lygiai plaučiams kenkia blogas oras. Šiuo atveju sodiečiai yra geresnėse apystovose. Ypač vasaros metu, kai didesnę dienos dalį priseina praleisti lauke. Blogesniu oru kaimo žmonės kvėpuoja žiemą. Naktimis jų pirkiose oras taip pat būna labai blogas. Ypač, kad tos pirkios beveik niekuomet nevėdinamos. Kai kada pirkiose būna laikomi, ypač žiemą, gyvuliai ar naminiai paukščiai. Tokiu oru kvėpuoti labai nesveika. Užtat neretai tokie žmonės skundžiasi galvos skaudėjimu, kosuliu, drugys krečia ir t.t. Svarbu tat pirkias dažniau vėdinti. *Jau geriau lai būna pirkioj truputį šalčiau, kad tik oras būtų tyresnis.* Vasarą, rudenį, pavasarį naktimis galima gulėti svirnuose, kluonuose ir tuo būdu naudotis sveiku oru.

Be to oras reikalingas dar ir mūsų kūno paviršiui — odai. Paprasta akimi galima pamatyti, kad mūsų oda yra pilna mažutėlių skylučių, kuriomis kūnas vadinasi, kvėpuoja. Taigi reiktų bent retkarčiais visas kūnas pravėdinti. Geriausia, žinoma, vasarą besimaudant pabėgioti ore, pasikaitint saulėje. *Oras pravėdinta oda ištraukia lauk atliekamas dalis, atgaivina ją.* Miestiečiai, bendrai, atrodo silpniau už kaimiečius, už tai, kad jie rečiau ragauja sveiko tyro oro.

Vasarą tat kas tik gali turi išvažiuoti atostogoms sodžiun, ypač moksleiviai.

Kas maža, ar visai nemato saulės, tas yra išbalęs, sunykęs, pv. fabrikų darbininkai, kaliniai ir kt. Kiekvienas pastebėjo, kad vaisiai greičiau nokata iš tos pusės, kur saulė geriau prieina. O kas nematė gyvulių šildantis prieš saulę? Taigi, kaip matome, saulė yra reikalinga kiekvienam gamtos sutvėrimui, tuo labiau žmogui. Kur saulė prieina, ten gydytojas neateina — sako priežodis. Jeigu saulės šiluma ir šviasa reikalinga žmogaus sveikatai, tai aišku, kad ji gali gydyti ir ligas. Ir ištikrųjų saulė yra labai geras gamtiškas vaistas visokiems. Šilti saulės spinduliai atgaivina kūno odą, pritraukia prie jos kraujo, valydami tuo būdu ir stprindami kūno syvus ir kraują. Nors kaimiečiai, visą vasarą dirbdami lauke, bendrai yra sveikesni už miestiečius, tačiau jie nesupranta, kad saulė reikalinga yra netik nepridengtoms kūno dalims, bet irvisam kūnui. Užtai silpiems žmonėms su įsisenėjusiomis įvairiomis slogomis labai naudinga yra „pasimaudyti“ šiltuose sau lės spinduliuose, nudegti.

Vandenį vartojama netik gėrimui ir valgio virimui, bet taipogi vandeniu ir prausiames, maudomes. Gėrimui vando turi būti tyras ir sveikas. Kas nežino, kaip tai kaitria vasaros dieną pasimaudžius pasidaro lengviau, jaukiau. *Vanduo kūną nuvalo, atgaivina.* Naujais laikais ypatingo pasisekimo turi *maudyklės*, kur galima pasidžiaugti visomis gamtos dovanomis: oru, saule, vandeniu. Tokios maudyklės, žinoma, yra labai sveikas dalykas. Tai grūdinimosi būdas. Maudytis geriausia atsikėlus iš ryto. Kam patinka, tas gali sau pasimaudyti ir pavakarį. Vasarą stipresnieji maudos kasdien iki vėlyvo rudens, žiemą gi naudinga trintis sniegu. Silpnesnieji, ypač šaltesnėmis dienomis, maudosi tik kas keiinta diena. Maudytis galima taip pat ir lietuje. Pamėginkite, šiltam lietučiui lyjant, pavaikščioti nusirėdžiusiam pusvalandį, o pamatysite, kaip smagiai ir sveikai jausitės.

Iš visa, kas aukščiau pasakyta, galima padaryti išvada, kad *mūsų kūnui reikalinga kuo daugiausia tyro oro ir saulės, kad turime pratinti kūną prie temperatūros atmainų, grūdinti.* Oro— saulės — vandens maudyklės turi tapti mūsų gyvenimo reikalu, obalsiu mūsų jaunos kartos auklėjime. Šiais laikais mūsų gyvenimas pilnas visokių neigiamų sveikatai reiškinių, kurie šaukte šaukia: ieškokime sveikatos saulės galybėje, tyrame ora ir gamtiškose saulės maudyklėse.

P. K—vičius

Trumpos žinios.

— Austrijos sostinėj Vienoje gegužės 12 d. dvi eisenos įvyko ramiai. Nauja vyriausybė pradėjo eiti visas pareigas.

— Lenkų lakūnai Kubala ir Idzikowski šiemet vel ruošiasi skristi iš Prancūzijos Amerikon. Pernai jie jau mėgino tai padaryti, bet nepasisekė.

—1930 m. vasario mėn. Latvijoje įvyks trečiasis gyventojų skaitymas. Rygoje dabar yra 337,696 gyventojai.

— Komunistų partija Vokietijoje uždaryta už suruoštas gegužės 1 d. kautynes Berlino gatvėse.

Vokiečiai išleidžia gegužės mėn. 500 milijonų markių paskolą.

— N. Lietuvos vyriausybė pardavė miško už 200.000 dolerių; mišką pirko užsienio ir klaipėdiškės firmos.

Įvairenybės.

Eifelio bokštus.

Paryžius 1889 m. suruošė vieną didžiausių pasaulyje parodų. Reikėjo sugalvoti kas tokio, kad pasaulis nustebtų, kad būtų kuo puikiam prancūzui pasigirti. Inžinierius Eifelis pasisiūlė pastatyti geležinį bokštą 300 metrų aukštumo. Kai jis parodė sumanyto bokšto piešinius, paryžiečiai nenorėjo nė klausyti. „Kaip tai!“— sakė jie: „įkalti mūsų gražiausio pasaulyje miesto viduryje geležinį vinį? Juk tai bus ne papuošimas, bet bendros miesto išvaizdos gadinimas!“ Bokštą vienok pradėjo statyti. Kai pastatė - visi nustebo. Dabar tuo bokštu prancūzai didžiuojasi; kiekvienas jų, aplankydamas savo sostinę, būtinai įlipa ir E felio bokštan pasigerėti Paryžiumi.

Bet visa kam yra galas. Dar 1889 m. inžinieriai apskaičiavo, kad bokštas galės stovėti ne ilgiau 30 metų. Ir iš tikrųjų, laikas padarė savo: rūdys gerokai apkandžiojo milžiną bokštą. Kaip nuliūs prancūzai, kuomet priseis ta geležinė vinis rauti iš Paryžiaus!

Lietuvis — negrų karalius.

Amerikos lietuvių laikraščiai rašo, kad lietuvių emigrantų tarpe esą daug žymių asmenybių, kaip pavyzdžiui, boksininkas Šarkis, Amerikos prezid. sekretorius Kežis ir k. Tūlas lietuvis buvo anglų kolonijos Afrikoj viršininku. Petraitis vėl pasižymėjo Meksikoj. Dar daugiau kalbama apie Faustino Virkaus — negrų karaliaus žygius. Išvažiavęs iš Lietuvos dar prieš karą Virkus tarnavo Suv. Valstybių kariuomenėj. Po karo jam buvo pavesta rinkti mokesčius Le Gonave saloj, kur buvo pusiau autonominė negrų valstybė. Virkus po nekurio laiko vedė negrų karaliaus dukterį. Karaliui pasimirus, duktė paveldėjo sostą ir tokiu būdu Virkus tapo negrų karalium.

Baptistai Rusijoje.

Amerikos kapitalistai siunčia daugybę įvairių sektų platintojų Rusijon. Moka jiems didelius pinigus. Į metus išlcidžiama apie 500 milijonų dolerių. Bankierius Rochfelleris kas mėnuo duodą į $2^1|_2$ milliono dolerių baptistų literatūrai platinti Rusijoje. Baptistai su kryžium ant krutinės ir su maldaknyge rankoje lankosi Sovietų Ukrainoje; vietomis jie renka Galicijos badaujantiems ukrainiečiams aukas, vietomis gi organizuoja Ukrainos vargšus — darbininkus, nurungdami pačius komunistus.

Jis jau žinojo kas tam kaltas.

— Chamai, panie.

Galvoje sumuoja: kepurių prieš mane nenuima, kalbasi su manim lyg su lygiu, už darbą dvare reikalauja aukšto užmokesnio ir apie tą žemę, neva jiems paveržtą, drįsta užsiminti... Apie teismą kalba... Man! Ach, tie! Na, bet paminės Braidžius...

Įvirto fotelin, liepė paduoti popieriaus, plunksną ir sukeverzojo:

„Ponas Viršininke! Gintučių sodžiaus valstiečiai ruošiasi prie maišto. Gauna iš Prūsų daug caro uždraustų knygų, kurias skaito patys ir platina apylinkės sodžiuose ir tarp mano kumiečių. Pavojingiausias maištininkas yra Baltrus Braidžius. Jis pats gabena ir platina lietuviškas knygas“.

Parašęs, pasišaukė liokajų ir įteikė jam laišką:

— Nunešk šitą laišką žandarų viršininkui.

. . . .

Po tyliu nakties spaimo ilsėjosi sodžius. Mažutėse lūšnelėse ramiai kilojosi darbuos nuovargusios artojų krūtinės, poilsy ieškančių naujų jėgų ateinančiai dienai; retkarčiais veidu pralėkdavo sapno atspindis — nežymus nusišypsojimas, arba nuskrisdavo naktin gilus atsidūsėjimas—kasdienis vargdienių skausmų palydovas, ir vėl rimtis. Su aušra pražydės nauja diena — nauja grandis begaliniam sermėgių vargų retežin. Reikia ilsėtis.

Baltrus sapnavo. Matė jis lygius Lietuvos laukus, juose išmėtytas sodybas. Akiratyje brėško rytas. Jis ėjo jo linkui. Iš sodybų išeidavo būriai žmonių ir žingsniavo kartu su juo. Daugelis jų nešėsi pluoštus knygų, visų gi veiduose klestėjo džiaugsmo žiedai. Baltrus pažvelgė į knygas: buvo lietuviškos! Nė vieno žandaro, nė vieno pikto pono nebuvo. Staiga išvydo savo motutę. Jinai taipogi buvo linksma, šypsojosi. Baltrus suprato, kad jos šypsny išdygs labai saldūs žodžiai, džiaugsminga žinia. Jau buvo beatverianti lūpas... ir...

Sapno nebaigė. Smarkus krestelėjimas prikėlė Baltrų. Pas jo lovą stovėjo penki žandarai...

. . . .

Kitą dieną Baltrus buvo jau kalėjime.

Prasidėjo nykios, vienatve kupinos nelaisvės dienos. Visos paklydusios mintys, visos skausmų gijos, subėga nelaisvės dienose kalinio sielon, stipriai, stipriai apraizgo ją ir bloškia, pasityčiojimu šaltuose, likimo juoko aiduosna. Keturios šaltos celės sienos baisiai sugriaužia pasaulį, stropiai iškošdamos pro geležinį langą visą, kas teikė žmogui ramybės, džiaugsmo, palieka gi tik pačias aršiąsias, šiurpu gaisruojančias vizijas, kurios begailestingai čiulpia gyvo lavono—belaisvio dvasios jėgas. Žmogus čia randa kitą pasaulį—nykų, klaikų, skausmingą. Net garsai, net daiktai iš užu mūsų, įgauna belaisvio vaizduotėje kitą, savotišką spalvą, simbolį, aiškiai neužčiuopiamą, tačiau žadinantį, laisvam žmogui nežinomas, sielos stygas.

Baltrus sėdėjo ir kentė. Jaunas pasiryžimas buvo jo atspintis prieš troškią kalėjimo atmosferą. Klausinėjo, tardė, grąsė, rausėsi po visą jo gyvenimą piktų valdininkų protai, betgi Baltrus nieko neišdavė, tylėjo kaip žemė, kol galų gale liovėsi klausinėję.

Galop teismas — durtuvais paremtos caro teisybės komedija. Baltrus žinojo tai, taigi ir nenustebo, kai jį pasmerkė ištremti tolimon Rusijon, tik metė teisėjams kartų:

— Ateis galas ir jūsų stabams!

Paskui, lydimas ginkluotų kareivių išvyko traukiniu Kalugos gubernijon.

— Sudiev gimtine!—sušnabždėjo, svajingu žvilgsniu bučiuodamas Lietuvos dirvonus.

Tą valandą ponas, keldamas toastą už žandarų viršininko laimę; pridūrė:

— ... ir kad nesugrįžtų „buntovčikai“.

. . . .

Sunkūs, Lietuvos kūną varžą, vergijos pančiai trūko... Lietuviai laisvi...

Eilė metų nuolatinės kovos už lietuvišką knygą, atnešė pirmą laimėjimą: spauda buvo grąžinta. Kova tęsėsi toliau, tik jau dabar pavergtoji tauta kovojo su tobulesniu ginklu platesne spauda rankoje. Susvito nauji laimėjimai: Revoliuciniai prispaustų masių judėjimai sukvietė išdidaus koloso—despotinių carų imperijos pagrindus; lietuvių tauta žengė naują žingsnį priekin: Didžiajam Vilniaus Seime pareikalavo plačių teisių. Vėl prabėgo eilė metų įnirtusios kovos už laisvesnį rytojų. Nestigo aukų: daugelis šaltose Sibiro tundrose ilgėjosi tėvynės. Bet artinosi išsivadavimo valanda.

Kilo karas. Lietuva tapo kovos lauku, — niaurus kardo ir ugnies angelas pralėkė Lietuvos padange, gobdamas šaltą juodu mirties šydu, jo taku nulydėjo aimanų aidai. Tačiau, amžių vergovėje kankintos, lietuvių dvasios sukurtų idėjų rūmo neįstengė sugriauti baisusiskaras...

Subyrėjo carų Rusija...

Tautoms brėško laisvė...

Lietuviai drąsiai pasakė visam pasauliui galingą žodį: *Nepriklausomybė.*

Iš pelenų, iš gruvėsių kilo tauta naujan, laisvan gyveniman. Nemaža kraujo išlieta, daug gyvybių paaukota, tačiau laimėta: Lietuva laisva, nepriklausoma. Išaušo graži birželio diena.

Gintučiuose judėjimas: laukia atvažiuojant žemės reformos komisijos. Pas Braidžių pirkią jau šnekučiuoja būrelis piliečių.

— Na vyrai, galas jau visiems vargams. Ponai daugiau nejos mums ant sprando. Mes dabar šeimininkausim patys.

— Ponai išdūmė iš Lietuvos ir turbūt stengsis ginklo pagalba viešpatauti savo dvarnose toliau.

— Juokai tik. Tegul pabando! Mokėsim apginti savo žemelę. Bet štai ir žemės tvarkytojas.

Išlipę iš automobiliaus, valdininkai valandėlę pašnekučiavo su sodiečiais ir ėmėsi darbo. Žemės tvarkytojas paskaitė valdžios nutarimą, einant kuriuo Gintučių dvaras tapo išparceliuotas ir jo žemė išdalinta tarp apylinkės sodiečių.

„...dvaro centras teikiama užsitarnavusiam kunygnešiui piliečiui Baltrui Braidžiui“

pabaigė skaityti žemės tvarkytojas.

G.

Sveikatos ir švaros skyrius.

Panorėkime apsišvarinti.

Sveikata—didžiausias žmogaus turtas. Kur nėra sveikatas, ten nėra ir laimės. Kas nori būti sveikas, tas privalo suprasti, kad sveikatą palaiko švara (čystumas).

Kas supranta švaros svarbą, tas suranda laiko apsišvarinti. Gerai tai supranta visos kultūringos tautos ir švaros palaikymu yra labai susirūpinusios.

Ir N. Lietuva, lenktyniaudama su tokiomis tautomis, kasmet skelbia „švaros savaitę" (šiemet buvo nuo gegužės 13 ligi 18 d.). Per tą savaitę visi gyventojai apsivalo patys, sutvarko kiemus ir aplink trobas ir išvalo gyvenamuosius butus.

Kiekvienas darbas gerai sekasi, jei jis atliekamas nuosekliai ir tvarkingai. Todėl N. Lietuvoje yra įsikūręs tam tikras komitetas, kuris norėdamas padėti plačiajai visuomenei, išdirbo ir pasiūlė darbo programą.

Ir mes raginame savo skaitytojus, nužiūrėjus tinkamiausį laiką, pamėginti apsivalyti. Mūsų skaitytojų Rytų Lietuvoje jau daug. Jų gražiu pavyzdžiu užsikrės ne vienas ir ne skaitytojas ir gal taipogi apsivalys. Tokiu būdu Rytų Lietuva duos gražų pavyzdį savo kaimynams.

Žemiau mes duodame ištisai darbų programą, kurią reikia išpildyti nuosekliai, butent:

A. Pradėkime nuo apgyvento namo, buto.

Pirmausia reikia:

1) Išimti žieminius langus; atidaryti grįčios, virtuvės ir visų kambarių langus, duris, pečių juškas ir atdarus laikyti kiek galima ilgiau, labiausiai, kada yra saulė, kartojant tai kas dieną per visą „švaros savaitę".

2) Iš gyvenamų namų iškelti, jeigu yra, visus gyvulius ir paukščius.

3) Iš grįčios bei kambarių išnešti visus baldus, daiktus ir paveikslus į kiemą ir vėdinti juos saulėtose vietose.

4) Išnešti antklodes, priegalvius ir viršutinius drabužius ir iškabinti lauke saulėje; išmušti iš jų visas dulkes. Pakartoti tai kelias dienas.

5) Čiužinių (šienikų) šieną ar šiaudus iškratyti, pačius čiužinius išvirinti, išskalbti. Išdžiovinus prikimšti naujais šiaudais ar šienu.

6) Lovas, stalus, kėdes, suolus, paveikslus, jų rėmus ir stiklus mazgoti šiltu vandeniu su muilu. Dirbtas gėles panaikinti ar gerai išdulkinti. Gyvų gėlių lapus nupurkšti vandeniu.

7) Išvalyti pečius ir kaminus.

8) Išvalyti visus grįčios kampelius nuo dulkių, naikinti muses, musių kiaušinėlius, blakes, prūsokus, utėles ir blusas.

9. Numazgoti sienas. Jei sienos popieromis lipintos, pasenusias ir nuplyšusias popieras panaikinti ir išlipinti naujomis.

10) Išbaltinti kalkėmis pečius, lubas, tinkuotas sienas.

11) Išmazgoti šiltu vandeniu su muilu ir šepečiu langus, langų rėmus, palanges, duris, grindis. Numazgoti visus musių teršimo pėdsakus. Jei asla molinė, dailiai ją sulyginus ir išlavus, pasižadėti greičiausiu laiku pakeisti molio aslą medine.

12) Surinkti visus skalbinius, drabužius — išvirinti šarme, išskalbti ir išdžiovinti saulėje.

B. Dabar tvarkysimės kieme ir aplink trobas.

1) Reikia nukasti ir išvežti iš kiemo ir gatvių susikaupusį ten per žiemą mėšlą ir kitus nešvarumus. Vežti viską į toliau nuo namų padarytus sąšlavynus arba į laukus.

2) Išvalyti patvorius nuo žmonių atmatų. Jei nėra išeinamos vietos, būtinai ją įtaisyti.

3) Iššluoti kiemus, gatves, sodus ir darželius; išlyginti duobeles; iškasti griovelius vandeniui nuleisti; išlyginti ir išpilti smėliu takus.

4) Sutvarkyti šulinius, kad jų rentiny nebūtų plyšių, kad apie rentinį nestovėtų vanduo.

5) Išvalyti esamus gyvulius.

C. Patys apsivalykime.

Apsitvarkę aplink save, apsišvarinkime ir patys.

1) Išvalykime visus darbinius ir šventadienio drabužius.

2) Kiekvienas šeimynos narys būtinai turi: a) nueti į pirtį, b) kas nturi pirties, prausiasi namie kubile, geldoje ir t. t., c) vaikus prausti atskirai, d) galvą mazgoti muilu ir šiltu vandeniu. Jei galvoje yra utėlių, nukirpti plaukus ir išmazgojus galvą patepti vazelinu ir žibalu. Dienai praslinkus, vėl išmazgoti — utėlės pranyks.

3) Kas neturi pirčių, lai susirūpina artimiausiu laiku pastatyti.

4) Pasižadėti ir pildyti sekančius pažadus: a) gulant vakare visada gerai mazgoti rankas, veidą, kaklą ir visas suprakaitavusias vietas, b) įprasti skalauti burną ir su šepetuku valyti dantis.

Visa tai yra būtina padaryti per „švaros savaitę".

Nusistatyti A ir B. skyriuose darbą reikia atlikti nors du kartu per metus. C. skyriaus nuostatus pasistenkime atlikti kuo dažniausiai.

Lietuvi tautieti, panorėk ir būsi švarus. Žinok, kad švara yra svarbus dalykas. Apsišvarindamas galutinai išnaikinsi vergijos ir baudžiavos papročius, kurių liekanos tebesislepia su nešvarumu ir dulkėmis tavo namų palėpėse, plyšiuose ir užkampiuose.

Visi į darbą!

Kaip matote, visur ir visuomet reikalinga yra švara. Tokią švarą galima turėti tik tada, kada švaros palaikymu rūpinsis visi. Kiekvienas turi rūpintis savo asmens, savo guolio ir buto švara. Bet tuo ypač turi būti susirūpinusios mūsų šeimininkės.

Mūsų krašte sumažės tas begaliniai didelis nesveikomis akimis vargstančių žmonių skaičius ir mes sveikieji apsaugosime savo akis nuo užsikrėtimų tik tada, kada visi imsimės ir nuolat būsime susirūpinę visur ir visuomet palaikyti švarą.

Vabzdžiai — ligų platintojai.

Įvairūs vabzdžiai, kurie yra mus apnikę, platina ligas. Kovoti prieš ligas ir susirgimus reiškia kovoti su vabzdžiais, o švara yra geriausia ir tikriausia priemonė,

M u s ė s, nutūpdamos ant ligonio išmatų, skalbinių ar drabužių, sutepa savo kojeles ir snapelį. Toji nešvari musė nutūpia ant duonos, vaisių ir kitų valgomųjų daiktų. Kartais ji įkrinta į valgį arba pieną ir užteršia jį bakterijomis (ligos daigais).

Musės, nuskrisdamos į kaimyno namus ar miestelį, išnešioja ir ten tas pačias bakterijas ir ligą; tokiu būdu musės greitai gali išplatinti ligą visoje apylinkėje.

Todėl kiekvienam turi būti aišku, kiek mūsų sveikatai yra pavojingos musės, ir kiekvienas rimtai turi susirūpinti, kad jo namuose musių nebūtų. Nuo musių apsisaugojimui reikia švariai laikyti išeinamąsias vietas, mėšlynus ir kiemus, karts nuo karto reikia juos barstyti ar laistyti kalkėmis, nes musės kalkių bijo ir į jas kiaušinėlių nededa. Gyvenamuosius butus laikyti švarius: nepalikti valgių nė gėralų neuždengtų. Musėms naikinti reikia į saldinto pieno (ar vandenio sumaišyto su pienu) stiklinę įpilti stipraus formalino vieną arbatos šaukštelį ir padėti, kur yra daugiau musių. Galima išnaikinti ir sieros garais.

U t ė l ė s, prisisiurbusios sergančio dėmėtąja šiltine žmogaus kraujo, įkąsdamos sveikam, įleidžia į jo kraują ligos gemalėlių ir kelioms dienoms praslinkus įkąstas žmogus šita liga suserga. Tokiu pat būdu blakės platina grįžtamąją šiltinę.

Apsisaugoti nuo utėlių labai lengva tam, kas nesigaili vandens ir muilo, kas keičia nors kartą par savaitę skalbinius, nemiega svetimose lovose, nevilki svetimais drabužiais ir dažnai šukuoja ir kerpa plaukus.

B l u s o s platina raupus. Sergantieji raupais esti išberiami ir tas išbėrimas kuriam laikui praslinkus pūliuoja. Raupais per blusas užsikrečia sveikieji. Blusos yra tikrieji raupų ligos platintojai, prigėrusios ligonio kraujo, įkanda sveikam žmogui, ir užkrečia jį raupais.

Blusoms išnaikinti ir jų veisimąsi stabdyti tinkamiausia priemonė taip pat yra švara. Reikia vieną arba du kartus per savaitę mazgoti grindis su 5—8% krezolo muilo skiediniu, o visus plyšius užtaisyti. Kambarių sienas nors kartą per metus, gerai pavasarį, išbaltinti. Drabužius, patalą ir minkštus baldus karts nuo karto laukan išnešus gerai išdulkinti. Be to, blusos labai bijo naftalino kvapo.

Be vabzdžių, kitas didelis žmogaus sveikatos priešas yra dulkės. Dulkėse, kaip matėme, mėgsta veistis blusos, blakės ir utėlės; su dulkėmis iš toli gali būti atnešti įvairių ligų gemalėliai (kiaušinėliai). Iš jų išsirita ligos vabzdeliai — bakterijos, kai kvėpuojant kiaušinėliai patenka į žmogaus plaučius. Dulkės visur įlenda: į patalinę, į drabužius, į plaukus, į visus plyšius ir kerčias; jos laikosi palovėse ir kitur. Taigi be musių ir kitų vabzdžių, dar turi eiti didelė kova su dulkėmis.

O tam reikia: dulkinti nors vieną kartą per savaitę patalinę ir išnešti ją į saulę, kurios karštis užmuša ligų kiaušinėlius; valyti nuo sąšlavų ir dulkių paloves, kertes, sienas ir lubas; braukyti voratinklius, kur dulkės kaupiasi, ir t. t.; daboti, kad sienose, lubose, kertėse nebūtų plyšių ar nelygumų (sienas, lubas tinkuoti ar bent kietais popieriais — papke išlipinti), grindis padaryti medines, o kurios medinės — jas gerai valyti, bent kartą pev savaitę išplauti, jų plyšius užkituoti.

Kad švarumas būtų pilnesnis ir tikresnis, reikia ne tik troboje, bet ir aplink tropas apsišvarinti: nelaikyti kiemuose arti trobų pamazgų, sąšlavų krūvų, purvo ir dulkių. Reikia ir save švariai laikyti: prausti ne tik veidą, bet nors karto per savaitę ir visą ar bent pusę kūno, mazgoti dažniau rankas kirpti ir šukuoti plaukus ir kita.

Įpratęs prie švaros ir švariai gyvenąs žmogus ne tik nebijos netikėtų ligų, bet jausis jis daug linksmesnis, sveikesnis ir gyvesnis. Jam ir visi darbai geriau seksis. Tad švara yra ne tik sveikata, bet kartu džiaugsmas ir turtas.

Akių ligos ir nešvarumas.

Akių ligos, kurios atsiranda dėl nešvarumo, nežiūri žmogaus amžiaus, jomis apserga ir naujagimiai kūdikiai ir seneliai.

Naujagimiai akių ligomis suserga dažniausiai dėl motinos kaltės. Dažnai motinos nesirūpina savo kūno švarumu: jei nešvariomis rankomis liečia kūdikių akis, tuo būdu savo baltąsias įneša į naujagimių akis. Tokie kūdikiai dar pirmomis gyvenimo dienomis apserga sunkiu akių gleivinių plėvelių uždegimu.

Mūsų aklųjų tarpe nemažas skaičius yra apakusių tiktai dėl nešvarumo. Jie šviesosneteko anksčiau, negu šviesą spėjo pažinti.

Įvairūs akių karščiavimai pranyksta ir vėl atsiranda dažnai tiktai dėl to, kad kūdikiai **nešvariam vandeny maudomi, nešvariais skalbiniais** sausinami ir vilkėjami, **nešvariais pirštais** liečiamos kūdikių akys.

Vaikai ir užaugę žmonės **dėl nešvarumo** serga nuolat pasikartojančiais akių gleivinių plėvelių uždegimais, ir per tai kartais net visai apanka.

Ir **trachoma yra nešvarumo liga.** Ten, kur žmonės švariai gyvena, trachomos nėra ir būti negali. Sveikas trachoma apserga tik tuomet, kai iš trachomuoto žmogaus akių pūliai (traiškanos) patenka į sveikojo akis. Vartojant burnai prausti tą patį vandenį, kuriame nusiprausė trachoma sergąs ir tą patį rankšluostį, galima trachomą į savo akis pernešti.

Taigi ką reikia daryti, kad apsaugotume akis nuo trachomos ir kitų sunkių akių ligų?

Reikia.

1. Veidą šluostyti kiekvienam savu švariu rankšluosčiu;

2. veidą plauti švariame vandenyj, kuriuo dar niekas nesiprausė;

3. akis pirštais be reikalo neliesti; liesti gi tik švariomis rankomis;

4. akis šluostyti švariu skuduriu ir švariomis nosinėmis;

5. gulėti ant švaraus pagalvio ir švarioje patalinėje;

6. žiūrėti, kad namie nebūtų dūmų ir dulkių.

Sutvarkykime šulinius.

Daugelis žmonių vandens nebrangina. Bet koks tai yra brangus daiktas, mes labai greit suprantame, kai vandens netenkame ir neturime kuo numalšinti savo troškimą. Be valgio žmogus gali gyventi apie 40 dienų, jei tik jam duodama pakankamai vandens. Be vandens žmogus miršta tik apie 10 dienų teišgyvenęs. Taigi vanduo žmogui yra būtinas ir bejo gyventi negalima.

Vanduo yra žmogaus prietelius, bet tik tada, jej jis yra geras ir švarus. Blogas vanduo yra didžiausias žmogaus neprietelius. Jeigu ištirsime mūsų vandenis per mikroskopą, tai rasime, kad mes dažnai naudojamės nešvariu, nesveiku vandeniu. Vandens laše per mikroskopą (per padidinamuosius stiklus) galima ne kartą pamatyti daugybę gyvų sutvėrimų — vandeninių augalėlių, grybelių, žarninių kirmėlių kiaušinėlių, bacilų, mikrobų. Atrodo, kad tai ne vandens lašas, bet kažkoks žardis su augalais ir gyvulėliais. Be gyvų daiktų vandeny randame įvairių druskų (sūdomos, kalkinių, magnezinių, gipsinių ir kt.), puvėsių, mėšlo ir šlapumo dalių. Tuo tarpu sveikas, geras, gėrimui tinkąs vanduo turi būti visai grynas, be jokių drumzlių, be skonio, be kvapo, minkštas, tai yra turįs visai nedaug druskų, gerai tirpinąs muilą.

Per vandenį platinasi kai kurios labai sunkios apkrečiamos ligos. Tų ligų mikrobai arba diegai gali gana ilgai vandeny gyventi ir apkrėsti tuos, kurie tokį vandenį geria.

Kiekvieniems namams reikia turėti daug vandens, kad visiems gyventojams ištektų ir gėrimui, ir virimui, ir skalbimui, ir apsiplovimui, ir išsimaudymui. Apskaičiuota, kad kiekvienam asmeniui, tiek dideliam, tiek mažam reikalinka kasdien turėti apie 100 litrų gero vandens, tai yra apie 8 — 9 viedrus. Tik tada namuose galima tinkamai švarą palaikyti.

Mūsų sodiečiai vandens daugiausia turi iš šulinių. Dėl mūsų šulinių, švaros savaitės proga, ir tenka kiek daugiau išsitarti. Iš kalno reikia pasakyti, kad mūsų šuliniai ne tik kaimuose, bet ir miestuose dažnai yra blogi: per maža juose yra vandens ir tas pats blogas, nešvarus. Šulinių rentiniai negilūs, nesandarūs, praleidžia į šulinį nuo žemės paviršiaus visokius nešvarumus. Pažiurėjęs į šulinį matai rentinio sienas apipuvusias, žolėmis ir samanomis apaugusias su varvančiu nuo jų skystimu. Rentinio anga dangčiu neuždaroma, pro ją krinta į šulinį medžių lapai, žiedai žirginiai, vėjo nešiojami nuo šiukšlynų šiaudagaliai. Patys rentiniai dažnai neaukšti, į šulinio prišoka varlių ir rupužių, vaikpalaikiai prispiaudo, kartais įmeta pastipusią katę ar šunį, o kai kada įkrinta ir vaikas. Šulinių svirtys paprastai turi tik kriukį, o pas kitus apsileidėlius ūkininkus tik vinį įkalta. Prirakintų neatimamų nuo svirties viedrų labai nedaug tepamatysi. Merginos semia vandenį iš grįčios atsineštais viedrais. Ir jeigu namuose yra šiltinė, kru-

vinąja arba ir džiova sergąs žmogus, tai tų ligų mikrobai gali patekti į šulinį, o vėliau susirgdinti ir sveiką žmogų.

Prie rentinių iš lauko pusės žemė kai kur būna įdubus ir iš tų įdubimų į sulinį teka srutos. Žiūrėk, čia pat, netoli šulinio rentinio duobėje kiaulė besimaudanti, žlugtinis arba statinaitė su žlugtu bestovinti ir šarmą su pamuilėmis beleidžianti. Iš kitos pusės lovys gyvuliams girdyti, mėšluotams namiškių kojams maudyti, avims trinkti. Juk visa tai šulinio vandeniui švaros nepriduoda. Kai kur šuliniai visai neaptverti ir gyvuliai į rentinio sąsparas zulinasi.

Pas daugelį gyventojų šuliniai tik kastiniai ir vandenį gauna tik iš viršutinių sluoksnių. Rečiau pasitaiko gręstiniai šuliniai, kurie ima vandenį iš antrosios gilumos. Šulinių su siurbliais labai maža teužeisi.

Ateina švaros savaitė. Šeimininkės, kurios tikrai ta savaite norės pasinaudoti, bus labai užimtos. Ne tiek darbo uždedama vyrams. Dėl to šeimininkams ta proga vertėtų apsitvarkyti šulinius ir pasirūpinti jų pagerinimu.

Štai kai kurie to svarbaus reikalo punktai:

1) Apskaičiuoti, kiek litrų arba viedrų vandens duoda per 24 valandas šulinys, pažiūrėti ar išeis kiekvienai galvai po 100 litrų. Jei per maža, reikia pasirūpinti, kad būtų daugiau.

2) Vandens tiekimas turėtų rūpėti apskrities miestų ir valsčių savivaldybėms, nes savivaldybėms pavesta rūpintis gyventojų sveikata. Dėl to reikalaukite, kad savivaldybės tuo reikalu daugiau rūpintųsi ir sudarytų planus bei sąmatas geriams šuliniams įrengti.

3) Šulinius aptverkite, rentinius sutaisykite, viedrus prie svirčių prirakinkite, aplink rentinį nuotakiai į šalis pripilkite žvyriaus, smulkių akmenukų arba smėlio, kad vanduo nrtekėtų nuo šulinio, padarykite dangčius, kad šuliniai užsidarytų, lovius gyvuliams girdyti, skalbimo vietas įtaisykite kiek toliau nuo rentinio.

4) Jei šulinys dumblu užaugęs tuoj reikia jis išvalyti ir kasimu arba gręžimu pagilinti.

5) Kas tik gali, pakeičia medinius rentinius cementiniais (betoniniais); tai ne taip jau brangu. O jei prie jų pritaikinti už kokius 150 litų pumpą arba siurblį, tai būtų dar geriau.

Besirūpinant šuliniais vertėtų pagalvot kartu ir apie tvenkinius, kudras, prūdus, iš kurių gyvuliai geria ir kuriuose žmonės ir gyvuliai maudosi. Juk ir gyvuliams reikalingas švarus vanduo. Duokime gyvuliams švaraus vandens ir naudos iš jų daugiau turėsime.

Pas mus Lietuvoj nuo nešvaraus vandens žūsta kasmet ne vienas, bet tūkstančiai žmonių. Apskačiucta, kad visoj Lietuvos Respublikoj kasmet miršta apie 300.000 su viršum žmonių. Niekas negali pasakyti, kiek iš jų nustoja gyvybės dėl blogo vandens.

Ir guli ant mūsų tartum koks nelamių lėmimas, kad kasmet tiek tūkstančių turi nuo vandens nukeliauti į kapus. Ar ne laikas būtų nuo tokių lėmimų pabandyti iš tikrųjų atsikratyti.

Dr. K. Grinius.

Kaip pažinti ir gydyti nušalusius medžius.

Išimtinai žiauri šių metų žiema pridarė visos Europos daržuose labai daug nuostolių. Neaplenkė ji ir mūsų krašto, kur šalčiai siekdavo ligi 4° C. ir todel pas mus labai daug iššalo vaisinių medžių, ne tik jaunų, bet ir senų. Daugiausia pas mus nukentėjo grūšios, slyvos, čerešnės. Daugiausia nukentėjo ką tik išsiskirsčiusieji į viensėdžius smulkūs ūkininkai, kurie pereitais metais užvedė sodus. Jauni, ką tik pasodinti medeliai pasirodė mažai atsparūs taip dideliems šalčiams.

Nušalusius medžius labai lengva pažinti vasaros metu, nes nušalusios šakos ant visados paliks be lapų. Sunkiau iš paviršutinės išvaizdos nušalęs medis pažinti pavasarį. Tiktai nulaužę šakutę pamatysime supilkėjusius arba pajuodusius medžio audinius, kurie būna vienodi tiek jaunų šakučių, kaip ir senesniųjų šakų.

Gana dažnai po dengiamaisiais audiniais, tai yra po žieve, randame liemenyje arba šakose ištisas vietas, arba didesnes pilkas dėmes, kurios atsirado iš priežasties medžio mėsos nušalimo.

Medžių liemens daugiausia būna nugadinti aukščiau sniego linijos, kuris dengė žemę aplink medžio liemenį. Mažiau nukentėjo tie medžiai, kurie gerai buvo aprišti šiaudais arba nendrėmis. Medžių nušalimo reiškiniai esti labai įvairūs ir ne visuomet juos lengva suprasti, nes su medžiais esti panašiai kaip ir su žmonėmis, kurių vieni labai greit ir lengvai pasiduoda tam tikroms ligoms, o kiti visai nepasiduoda. Jeigu mes apžiūrėsime medžius tam pačiam sode, tai pamatysime, kad vieni tos pačios rūšies ir veislės medžiai bus nušalę, o kiti nenušalę ir tai šale kitas kito.

Jei medis tik dalinai nušalo, tai jis jau serga, o labiau nušalusieji paprastai žūna. Todel reikia nieko nelaukiant, dar pavasarį, imtis nušalusius medžius gydyti, nes priešingame atsitikime daug jų žus.

Jaunus 3—4 metų vaisinius medelius galima gelbėti tuo būdu: nušalusį liemenį nupiauti kiek gulščiai žemiau nušalusios vietos ir žaizdą patepti skiepų tepalu. Iš miegančių akelių likusioje stiebo dalyje išaugs paskui keletas ūgių, kurių stipriausį paliekame, o silpnesniuosius pašaliname; iš to ūgio paskui gali išaugti gana stiprus vaisinis medis.

Tačiau ši priemonė padės tik tada, jei medeliai nebuvo dvilypiai skiepyti, nes, nupiovę medelio liemenį, duosime galimybės išaugti pirminei veislei, į kurią paskui galėsime įskiepyti pageidaujamą veislę. Gi senųjų medžių nupiaujama šakas ligi sveikų vietų tuo pačiu būdu, kaip vaisiniai medžiai genima apskritai ir patepame žaizdas skiepų tepalu.

Nušalusius senųjų medžių vainikus visiškai pašaliname, gi medžio liemenį paliekame, o paskui už metu ar dviejų, kai pakankamai užaugs jauni ūgiai, įskiepysime.

Jeigu senesnieji medžiai turi nušalusį liemenį ligi sniego linijos, tai tokius reikia visiškai iš sodo pašalinti. Gi tuos medžius, kuriuos sunku pažinti, ar jie iššalę, ar neiššalę, paliekame observacijai ligi vasaros. Jei po to pasirodys, kad jie iššalę, tuomet reikia pašalinti iš sodo.

Nušalusius liemenius nupiaustyti ir nušalusias šakas nuganėti, taipo gi žaizdas gydyti reikia pavasarį, kol syvai dar nepradėjo vaikščioti, nes susivėlinimas apsunkins žaizdų gydymą ir iššauks rimtas medžių ligas.

Kad apsaugojus nušalusius ir gydomus medžius nuo perdidelio vandeš garavimo reikia tuojau, kaip tik nupiaustysite nušalusias šakas ir patepsite žaizdas, išbaltyti medžius balta kreida dadedant išrūgų. Vopna šiame atsitikime netinka, nes kenkia žievei, o tuo patim kenkia ir sergančiam medeliui. Labiausia kenkia panašiuose atsitikimuose sergančių medžių tepimas vapnos, mėšlo ir molio mišiniu, taipo gi tepimas panašiu mišiniu medžio žaizdų.

Atlikus viršuj nurodytas priemones, pabaigoje gegužės ir pradžioje birželio mėnesių, gydomus medžius reikia sustiprinti. Tad duodame jiems į du kartu salietros „nitrofos" arba čilinės šioje tvarkoje:

3— 4 metų medeliams — 15 gr.
5—10 „ „ — 30 gr.
senesniems „ —100 gr.

Augančias aplink medžius piktžoles reikia pašalinti. Jeigu prasideda ilgos sausumos, tai medelius palaistome kelius kartus vandeniu. Žemę aplink medžius prieš žiemą reikia sukasti, o medžius storai aprišti šiaudais arba nendrėmis.

J. K.

Klausimai ir atsakymai.

Klausimas. Šiemet Švenčionyse negalima gauti kitokias salietros, kaip tik varpinės, kurią čia labai giria. Tad prašau patarti, ar ši salietra ištikrųjų yra gera ir kaip ją vartoti? *S. V.*

Atsakymas. Vapninė arba Norvegijos salietra yra azoto trąša nebloga ir turi savyje 12% azoto ir vapnos. Tinka visokiems augalams. Žieminiams javams pusę duoda prieš sėjant, o kitą pusę — pavasarį, kol javai dar nepradėjo želti. Bulvėms taip pat geriausia pusę duoklės duoti prieš bulvių sodinimą, o kitą pusę—bulvėms dygstant. Vasarojui vapninę salietrą reikia išbarstyti prieš javų sėjimą.

Klausimas. Kadangi jau metas žemę arti ir trąšos barstyti, o žemė vis šlapia ir šlapia, tad norėčiau žinoti, ar trąšas galima barstyti į neišdžiūvusią gerai žemę, ar palaukti, ligi žemė pradžius, *J. Ūkininkas.*

Atsakymas. Reikia palaukti ligi žemė pradžius.

Klausimas. Mūsų sodžiuje išsiplatino dėmėtas tifas. Daug ta liga sirgo ir serga ir net keli numirė. Prašau duoti patarimą, kaip išsisaugoti nuo tos ligos. *Vaclovas Augulis.*

Atsakymas. Dėmėtąjį tifą platina utėlės ir blakės, todel visomis priemonėmis reikia šiuos parazitus naikinti ir jų saugotis.

Klausimas. Ar yra kokių nors vaistų nuo mazolių ant kojų, kaip jie vadinasi ir kur gauti? *O. N.*

Atsakymas. Yra ir tai gana pasekmingi vaistai. Viena, reikia nešioti ruimingesnius batus, o antra— batų korkos turi būti žemesnės. Geriausia padeda tada, kai šiuos du vaistu vartoja kartu.

Klausimas. Pirkia dar nauja, bet kirmėlės taip pradėjo ėsti sienas, kad byra iš jų kaip miltai. Tas kirmėles pas mus vapina trynėmis. Prašau patarti, kas daryti? *Susiedas.*

Atsakymas. Su tomis kirmėlėmis beveik jokios rodos nėra. Daugiausia kas čia galima padaryti, tai apgadintus sienmedžius pašalinti ir pakeisti naujais.

Klausimas. 1) Ar pirtyje kaitinimas garuose nėra kenksmingas organizmui?
2) Ar gali plikam ataugti plaukai, pavartojus vaistų „Capill"? *J. Barkus.*

Atsakymas. 1) Kaitinimasis garuose yra kenksmingas turintiems tam tikras organizmo ydas. Sveikam žmogui nekenksminga. Tiktai gydytojas, ištyręs Tamstos organizmą tikrai galės pasakyti, ar kaitinimasis garuose Tamstai kenksmingas.

2) Ant plikės išaugin̄ti plaukus taip pat maža vilties, kaip ir delne. Kartą išnyko plaukų svogūnėliai odoje, tai jau jokie vaista ir trąšos naujų neišaugins.

Klausimas. Prašau patarti, kurios veislės runkeliai pas mane geriau tiktų? Žemė smėlinė, podirvis praleidžia vandenį. Ir kokių mineralinių trąšų duoti? Dirva gerai įtręšta mėšlu. *L. Milašius.*

Atsakymas. Apie tai galite rasti straipsnyje „Pašariniai runkeliai".

Klausimas. Ar galima Vilniuje gauti d v i g a l v i ų (Anthhilis vulneraria). Prašyčiau atsakymą duoti kuo greičiausiai, nes jau laikas sėti. *L. Milašius*

Atsakymas. Galima. Kreipkitės į Ūkio Sindikatą arba pas Z. Nagrodzkį Vilniuje.

Klausimas. Noriu žemės pirkti ir jau susiderėjome. Kur reikia kreiptis, kad gerai padarius dokumentus, nes dažnai atsitinka, kad pardavėjas paskui vėl parduotąją žemę atima, nes, girdi, dokumentai negerai padaryti? *Vytautas.*

Atsakymas. Pirkimo aktas reikia daryti pas notarą.

Klausimas. Artinasi pavasaris, saulė pradeda kaitinti ir mums bevaikščiojant po orą dažnai nudenga veidas ir pleiskanomis pavirsta. Prašau patarti, kuo panaikinti pleiskanas ir lašus ant veido kokie muilai bei pudros geriau tika veidui. *Vytautas.*

Atsakymas. Kad veidas trupučiu apdega ir nusilupa, tai tas nieko sveikatai nepakenks. Oda paskui vėl ataugs, lašai išnyks ir veidas paliks dar gražesnis. Vartok Tamsta paprastą glicerinos muilą. Visokias pudros — moterų tualeto dalykas, nes moterys turi būti gražios. Darbininkui vyrui pudros taip pat netinka, kaip ir dėvėti andarokas.

Klausimas. Prašau pranešti, ar galima kur nors emigruoti į užsienius uždarbiams ir kur geriausia? Gal kur lietuvių kolionijos yra? *Vytautas.*

Atsakymas. Vienintelė šalis, į kurią galima būtų patarti emigruot,—tai Amerika. Bet į Ameriką labai apsunkintas įvažiavimas, o gali būti, kad artimiausiu laiku ir visai nebeįsileis darbininkų, nes emigrantai iššaukia ten bedarbę. Į kitas šalis Tamstai nepatariame važiuoti, nes visur sąlygos begalo sunkios. Daug lietuvių važiavo Prancūzijon, Brazilijon ir kitur, bet visur viltis buvo apgauta ir vietoj laimės atsidūrė padėty be išeities. Nors mūsų duonelė juoda, bet ji daug skanesnė už kitų kraštų baltą duoną. Savo šaly Tamstą kiekvienas supras, paguos ar priglaus, o svetimam krašte paliksi šunimis piudomu našlaičiu. Tai gali suprasti tiktai tas, kam kartą teko gyventi tarp svetimųjų. Imkis Tamsta kurio nors amato, o tada ir savo krašte turėsi darbo.

Klausimas. Artinasi sėjimo laikas, o nėra kur gauti sėklos: miežių, avižų, žirnių, seradėlės, lubino ir kit. Ar galima gauti Liet. Ūkio Draugijoje ir kokiomis sąlygomis? *Vytautas.*

Atsakymas. Sėklomis reikėjo pasirūpinti anksčiau. Liet Ūkio Draugijoje tų sėklų negalima gauti, nes Draugija neužsiima prekyba.

Klausimas. Ant dangaus yra du lyg keliai šviesūs. Kai kurie sako, kad tai yra paukščių keliai. Kas tai yra tie paukščių keliai? *Vytautas.*

Atsakymas. Paukščių keliai — lalai didelis žvaigždžių susibūrimas. Tos žaigždės randasi labai toli nuo mūsų žemės ir jų ten taip daug, kad nuo mūsų žemės žiūrint išrodo stačiai du ištisi šviesūs brūkšniai.

Kai del Tamstos teisių patarimų, tai perdavėme juos advokatui. Atsakymas bus duotas per laikraštį.

Klausimas. Turint savo ūkį ir norint išvažiuoti užsienin, ar galima gauti paskola banke, kaip greit ir kokiu būdu? *Sniegana.*

Atsakymas. Tai pareina nuo įvairių aplinkybių. Paskolos dabar apskritai sunku gauti, o jei gausite tai sunkiomis sąlygomis.

Klausimas. Ar galima pagerinti molinės dirvos kartu su naturalėmis trąšomis dadėti molio? Ton žemėn noriu sėti daržovių, burokų, agurkų. *Giliukas.*

Atsakymas. Galima.

Klausimas. Ar galima Vilniuje gauti pilni vyriškųjų ir moteriškųjų rūbų žurnalai? Jei galima, tai prašau nuorodyti kur ir kiek kainuos? *Piuvėjas.*

Atsakymas. Tuos žurnalus galite gauti lietuvių knygynuose Vilniuje. Ten pat sužinosite ir apie kainas.

Pinigų kursas.

Doleris	8 auks. 88 sk.
10 rublių aukso	45.80 auks.
Červoncas (10 r.) . . .	16.00 auks.
Žemės banko 100 auks. lapai be kuponų .	50.00 auks.

KORESPONDENCIJOS.

Vilniaus-Trakų apskr.

Mikolčiūnai, Kaniavos vals. Daug mūsų sodžiui teko nukentėti dar 1921 metais, o keletas asmenų pav. O. Miškinis, L. Švedas ir kiti ilgus metus sėdėjo Gardino kalėjime. Bet vistik to nežiūrint, susupratimas mūsų tarpe nesilpnėjo, bet stiprėjo ir 1927 metais įsteigėme Šv. Kazimierio draugijos skyrių, kuris po truputį kruta, juda. Dabar jau gauname 10 egz. „Vilniaus Rytojaus" ir 2 — „Jaunimo Draugo", o tai jau yra gana maloni pažanga, palyginus su tuo tamsumu, kuris čia buvo ilgus metus prieš karą.

A. P—lis.

Valkinykai. Mūsų visa apylinkė yra grynai lietuviška, bet patsai miestelys nė šioks, nė toks. Dar prieš karą, kai turėjome susipratusius lietuvius kunigus, tai ir miestely buvo kitoks gyvenimas, bet dabar nebepažinti. Tiek daug prisisteigė karčiamų, arba kaip jas vadina restoranai, kad tiesiog praeiti negalima. O mūsų žmogelis paskutinį sunkiai uždirbtą skatiką atiduoda žydui už degtinės stiklelį. Delto žinoma, dažnai pasitaiko muštynių ir tt. Ir visa tai darosi ačiū susmukimui, kai žmonės užmetę knygą, griebiasi stikliuko.

Garnys.

Gervėčiai. Nudžiugome visi, kai mūsų miestelį paliko kažin kur išsidanginusi garsi agitatorė Budrevičiūtė. Bet džiaugėmės neilgai. Jos vieton atvyko gerai mokąs lietuvių kalbą p. G., kuris ir pradėjo savo „darbą". Pirmiausiai, kad pritraukti lietuvių jaunimą, sumanė sudaryti chorą. Bet apsigavo. Tan bučin lietuvių jaunimas nesulindo. Tuomet sugalvojo ruošti vakarą. Kad patraukus lietuvių jaunimą, pažadėjo vaidinti ir lietuviškai, tik kaipo priedą. Sužinoję apie tai, lietuviai išsiskirstė ir ėmė rengti patys. Tas žinoma ponui G. nepatiko ir jis prikalbino ištikimus sau asmenis, kad šie patrauktų lietuvius savo pusėn. Atėję trobon, kur lietuviai buvo susirinkę, gudapalaikiai ėmė kalbėtis. Tuomet lietuviai neprašytus svečius išmėtė pro duris. Del to p. G. net protokolą sustatė grasindamas teismu. Bet tuščios pastangos. Nieko nepadarė kun. Romeika, Budrevičiūtė, nepadarys ir p. G. Gervėčių lietuvių jaunimas yra tiek susipratęs, kad nesiduos vedžioti už nosies, nes ne tie laikai.

Pavasariškis.

Red. prierašas. P. G., matomai, pateko į netinkamas darbo aplinkybes. Jo praeities darbas buvo pagyrimo vertas. Ar nereikėtų jam pačiam grįžti senojon padangėn?

Švenčionių apskr.

Kukutėliai, Tverečiaus val. Birželio mėnesį pernai čia įsikūrė Lietuvių Ūkio D-jos ratelis. Ratelio įkūrėjai esą šie asmenys: mok. R. Bagdonas p. Al. Dragūnas p. J. Jenutėnas. Beveik pusė metų praėjo kol valdžia užtvirtino Ūkio Ratelį, ir dabar jau gali veikti kaipo pilnateisis. Balandžio mėn. 2 d. įvyko metinis ūkio Ratelio narių susirinkimas. Buvo išrinkta nauja valdyba. Atsisakius buvusiam pirmininkui p. M. Alkinui, išrinkta pirmininku p. J. Martinėnas, jo pavaduotoju p. J. Jenutėnas, iždininku A. Telyčėnas, sekretorius mok. R. Bagdonas. Valdybos nariais K. Seliukas ir K. Romančiukas. Į revizijos komisiją: p. K. Dragūnas, p. Al. Seliukas ir p. Al. Čioslys. Iš senos Valdybos pranešimo paaiškėjo, kad ačiū energingam buvusiam pirmininkui p. M. Alkinui ir podraug visai valdybai buvo per metus veikta, ir šis tas nuveikta. Visų pirma buvo išsirūpinta kreditan iki kovo mėnesio 15 dienos vienas vagonas superfosfato. Norėta įsteigti net javams valyti stotis. Bet Centro Valdyba atsisakė paremti del lėšų trūkumo. Be to rūpintas išsirašyti reikalingų prekių papigintomis kainomis, bet dėl sunkių metų nebuvo galima.

Ūkio Ratelio narių skaičius irgi padidėjo ir jau dabar yra apie 60. Reikia tikėti kad mūsų Ūkio Ratelio veikimas dar labiau plėsis, nes ūkininkai gyvai supranta jo reikalingumą ir naudingumą.

Ūkininkas.

Melagėnai, Švenčionių apskr. Pamažu ir mūsų padangė ėme blaivėti. Jau keliuose sodžiuose jaunimas susibūręs į Šv. Kazimiero skyrius. Jie kartais surengia ir viešus vakarėlius. Kas kart dažniau lankosi į sodiečių bakūžes knygos ir laikraščiai. Be virš minėtų skyrių, Melagėnuose gyvuoja Švenčionių Liet. „Ryto" D jos skyrius, kuris rodo daug veiklumo. Skyriaus pirmininko rūpesniu šią žiemą buvo pakviesta Šv. Kazimiero Skyriaus nariai iš Kukutėlių su „kino" aparatu, kurie aplankė šiuos sodžius: Melagėnus, Solomianką, Juodgalvius, Malykus ir Kalninę. Buvo visur rodoma Kristaus gyvenimas. Be virš minėtų skyrių yra jau susiorganizavę du Ūkio Rateliai: Bernotų ir Judgalviuose. Tik liūdna su mokykloms nes visame val. tik dvi lietuviškos privatinės „Ryto" D-jos mokyklos nors žmonės visi lietuviai išskyrus dvarponius. Nors nedidelis skaičius dvarponių sulyginus su lietuvių, bet jie čia turi didelį balsą, nes iš savo tarpo turi išsirinkę vuitą, o mūsų žmoneliai nors ir statė kandidatus; bet visi buvo atmesti be jokių priežasčių.

Dėdė.

Kūriniai, Linkmenų vals. Kūrinių sodžius stovi netoli demarkacinės linijos, todel, žinoma, netrūksta visokių praeivių, kurie dažnai pas mus lankosi. Jie, aišku, daro savo ir jau kaikurie sodžiaus gyventojai ima kalbėtis su vaikais lenkiškai, nors iš tiesų patys lenkų kalbos nemoka. Nertis iš kailio yra labai didelė sarmata. Turime taip pat ir lenkišką mokyklą, kurioje betgi lietuviškai nėra nė žodžio. Tiesiog liūdna. Tik jaunimas po truputį susipranta ir šviečiasi. Gauname 3 egz. „Viln. Rytojaus" ir 2 egz. „Jaun. Draugo".

Vietos Gandras.

Seinų apskr.

Bubeliai, Krasnavo vals. Kaip kitose Suvalkų krašto vietose, taip ir mūsų sodžiuje veikimas buvo smarkiai sutrukdytas ypatingai 1927 m. per retorsijas. Nuo to laiko net veikiąs mūsų sodžiuje Šv. Kazim Dr-jos skyrius visiškai apmirė ir iki šių metų balandžio mėn. 21 d. nieko apie jį nesigirdėjo. Tik tą dieną buvo padarytas susirinkimas, išrinkta valdyba ir atnaujinta veikimas. Prie skyriaus veikia knygynėlis, kuriame yra apie 150 knygelių.

Vargas tiktai su mokykla, kurios netekome jau ketvirti metai ir vargstame lenkiškoje.

A.

Lydos apskr.

Ramaškonys, Varanavo vals. Ilgą laiką didelis mūsų sodžius buvo visai nežinomas. Bet nuo praėjusių metų rudens pradėjo mumis įdomautis net aukštesnės valdžios įstaigos. Iš karto nežinia kieno iniciatyva policija buvo atvykusi surašyti visų „Vilniaus Rytojaus", „Jaunimo Draugo" ir „Zycie Ludu" laikraščių prenumeratorių, Šv. Kazimiero Liet. D-jos Jaunimui Auklėti skyriaus valdybos ir skyriaus narių. Po kurio laiko sulaukėme valsčiaus viršaičio su pamokslais apie lenkų mokyklų naudingumą, o po mėnesio laiko jau ir pačią lenkų mokyklą. Balandžio mėn. 29 d. susilaukėme ir „Kółko Rolnicze". Bet į visas tas malones didžiuma sodžiaus žvairuoja ir jų nepriėmė, išskyrus mažą skaičių tamsuolių. Kiti griežtai pareikalavo iš Inspektorato ir Kuratorijos savos tautinės lietuvių mokyklos, o lenkų mokyklon savo vaikų neleido. Kartu padavė prašymą į Lietuvių Ūkio Dr-jos įsteigti Ramaškonių sodžiuje Draugijos skyrių.

Ūkininkas.

Pelasa, Rodunės vals. Kas apie šį bažnytkiemį nėra girdėjęs? Tur būt visi, nes jau kelinti metai atsiskyrę nuo įkyrėjusios iki gyvo kaulo Rodunės, kurioje tiek daug teko mums pakęsti neteisybių, vargais negalais rūpinamės savo parapijos tvarkymu. Be to, veikiame šį tą ir kultūros srityje. Nuo 1926 m. gyvuoja Šv. Kazimiero D-jos skyrius, kuris pereitais metais buvo bent kiek apsnūdęs ir tik šiemet, ačiū kun. klebono rūpesniu pradėjo gyviau veikti. Pereitą mėn. įvyko visuotinis susirinkimas, kuriame dalyvavo apie 130 asmenų. Išrinkta nauja valdyba: pirmininkas — V. Radziulis, vice-pirm. — J. Leipinas, sekretorius — V. Kuopis, knygininkas ir iždininkas — J. Šiška. Veikia nuo pernai metų taip pat ir Ūkio Ratelis. Žinoma, atsiranda vienas kitas išgamėlė, kaip pav. J. Š., bet tokių išsigimėlių nieks neklauso.

Stasiukas.

Gardino apskr.

Ratnyčia. Nerašysiu apie šios padangės gamtos gražumą, kadangi visoje Lietuvoje gamta yra graži, tik reikia mokėti jos gražumas suprasti ir atjausti. Rašydamas apie mūsų padangę, pajudinsiu tautiniai kultūrinę būklę.

Pradėsim nuo Ratnyčios, miestelio kuriame gyvuoja jau kelinti metai „Ryto" mokykla. Tilpo „Viln. Rytojuje" Nr. 6 apie Ratnyčią korespondencija, kurioje nusiskundžiama, kad neturime darbštaus mokytojo, kuris padėtų tamsumą pašalinti. Ne visai taip. Ratnyčioje nėra tokio tamsumo, apie kurį p. Jaunutis savo korespondencijoj rašo. Ratnyčioj bemaž visi savo vaikus leidžia „Ryto" mokyklon, nors prie šono turi ir valdiškąją. Laikraščius nors ne visi, bet daugumas skaito. Turėjo ir turi darbščią mokytoją, tik gaila, kad ji savo darbštumą negali parodyti, nes prie šono tyko priešai ir laukia progos pakenkti mokyklai; praktika jau parodė. Eisiu toliau, kalbėdamas apie Venciūnus, Lat-Ežerį, Gintą, Mašnyčią ir Randamonis. Šie sodžiai tenka tik pagirti, nes juose vyrauja bendra lietuviškų mintis; susipratimas pas juos aukščiau pakilęs, supranta jie, kur grūdai, kur pelai. Su širdgėla tenka paminėti Šendubrė, kuri visais atžvilgiais stovi paskučiausioje vietoje, nors yra ir dvi mokyklos: lietuvių ir valdiškoji. Žmonės visi lietuviai, neišskyrus nei lenkų mokytojo, kuris gimimo iš Druskininkų, bet lietuviško žodžio vaikai iš jo mokykloje negirdi. Charakteringa žymė Šendubriečio: nė vienas nemoka nė pusėtinai gerai lenkiškai, bet daugelis save lenkais vadina ir vaikus leidžia lenkų mokyklon. Bet, kaip paprastai, tokių išsigimėlių tarpe atsiranda ir gerų lietuvių, kuriems tenka nukentėti nuo išgamų. Pora žodžių apie bažnyčią. Pamaldos būdavo vien lietuviškos, bet pastaraisiais laikais kun. klebonas Šimeliūnas, pildydamas arkivyskupo įsakymą, įvedė ir lenkiškas, nors klausytojų vargiai ar atsirastų ir tuzinas. Gaila, kad mūsų klebonas aplenkia lietuviškas mokyklas net kalėdodamas. Ratnyčioje norėta įsteigti kokie tai kursai, žinoma ne lietuviški, bet nenusisekė. Lietuviškas Ratnyčios jaunimas suprato tų kursų tikslą ir nė vienas neužsirašė; užtat užsitarnavo chamo vardą nuo steigėjos Ratnyčioj, kuriai labiausiai parūpo tie kursai. Ratnyčiečiai nekrepia į tai domės.

Parapijietis.

Nepriklausomoj Lietuvoj.

Latvijos Prezidentas vyksiąs Kaunan.

Spaudos pranešimu šio mėnesio pabaigoj Latvijos prezidentas p. Zemgals žadąs vykti Kaunan, kur bus svečiu Lietuvos valstybės prezidento. Šiam Latvijos prezidento vizitui Lietuvoje priduodama labai didelės reikšmės.

Ne visi ir latviai apakę.

Balandžio 25 d. svarstant latvių seime užsienių reikalų ministerijos biudžetą, užsienių reikalų komisijos pirmininkas Cielens (s. d.) turėjo kalbą apie Latvijos užsienių politiką. Cielens savo kalboj tarp kita ko nurodė, kad prisijungiant Latvijai prie Litvinovo protokolo, pasireiškusios kai kurios aplinkybės, kurios liūdija, jog Latvijoj esą politinių grupių, kurios nori nukreipti Latvijos užsienių politiką Lenkijos linija. Socialdemokratai laiko tai neleistinu.

Toliau Cielens nurodė, kad nepaprastai svarbu yra sudaryti su Lietuva prekybos sutartį, nes Lietuvą galinti aptarnauti Latvijos pramonė. Su Lietuva, jei galima rasta sudaryti muitų uniją ar bent prekybos sutartis, kuri toli išeitų už didžiausio palankumo principo ribų.

Lietuvis atsisakė nuo latvių medaliaus.

„Tautos Kely" tilpo tūlo lietuvių atsargos karininko pareiškimas, kuriame jis atsisako nuo suteikiamo jam latvių medaliaus, už dalyvavimą kovose su bolševikais, kadangi dalis lietuvių žemės esanti Latvijos globoj ir dargi paimta iš lietuvių sunkiausiu Lietuvai momentu (galima manyti turima omeny liūdnus krašto Želigovsko puolimo metu.). Tai esą juodas taškas mūsų santykiuose su šiaurės kaimynu.

Spaudos sukaktuvių minėjimas Kaune.

Lietuvių spaudos atgavimo 25 metų sukaktuvės Kaune buvo minimos iškilmingai. Lietuvos žurnalistų Sąjungos iniciatyva šio mėn. 9 d. valstybės teatre įvyko viešas susirinkimas. Prezidiume sėdėjo senieji spaudos veteranai: dr. J. Šliupas, dras K. Grinius, kun. J. Tumas, kun. prof. A. Jakštas, prof. Leonas, prof. Kriščiukaitis, poetas Maironis, dras Staugaitis, gener. Bulota ir prof. V. Biržiška.

Pirmininkavo prof. V. Biržiška pasakęs pirmąją kalbą. Po jo Latvijos vardu kalbėjo atstovas Liepins. Po to iš eilės kalbėjo lietuvių spaudos veteranai: buvęs „Aušros" redaktorius dras J. Šliupas, „Varpo" bendradarbis dras K. Grinius ir „Tėvynės Sargo" redaktorius kun. J. Tumas. 8 val. vakarą dalyviai uždėjo vainikus ant Lietuvių spaudos įkūrėjų: dro J. Basanavičiaus ir dro V. Kudirkos paminklų.

Beto gegužės 8 d. visi lietuvių dienraščiai buvo paskirti spaudos atgavimo minėjimui įsidėdami daug straipsnių.

Dar buvo norėta suruošti ir spaudos balių, į kurį laikraštininkai buvo pakvietę ir prof. Voldemarą; šis žadėjo baliaus metu laikyti ir prakalbą. Bet pasikėsinimas tai sutrukdė. Laikraštininkai apsilankę pas ministerį pirmininką prof. Voldemarą pareiškė užuojautą, pasmerkė piktadarius ir pranešė, kad prie atvirų karstų kelti baliai negalima. Balius tapo atidėtas neribotam laikui.

Soboras bus nugriautas.

Rusų pastatyta Kaune didelė bažnyčia-soboras atatinkamų įstaigų nutarta nugriauti. Kadangi nugriovimui reikalinga nemažai pinigų, tai šiai metais jis dar nebus griaunamas.

Tauragės sukilėlių nuteisimas.

Iš Lietuvos praneša, kad karo teismas Šiauliuose šio mėn. 13 d. paskelbė Tauragės sukilėlių sprendimą: 4 asmens nuteisti sunkiųjų darbų kalėjimu ligi gyvos galvos, 3 asmens — 15 metų, kiti nuo 1 8 metų ir 25 išteisinta.

Teroristai sušaudyti.

Šiaulių Karo lauko teismas nuteisė 4 teroristus mirtin Jie prieš porą savaičių buvo sugauti Šiauliuose su revolveriais ir bombomis. Sprendimas šio mėn. 12 d. įvykintas.

Suimtasis Vosylius išdavė sąmokslininkus.

Iš Lietuvos pranešama, kad suimtasis studentas Vosylius prisipažinęs dalyvavęs pasikėsinime prieš prof. Voldemarą, išdavęs ir kitus sąmokslininkus, kurių pavardžių tuo tarpu neskelbiama. Pranešama kartu, kad suimtas dar vienas teroristas.

VIETOS KRONIKA.

Už ką sukonfiskavo „Vilniaus Rytojų"?

Kaip jau mūsų skaitytojams žinoma, šio mėn. 8 d. Miesto Storastijos įsakymu buvo sukonfiskuotas „Vilniaus Rytojaus" Nr. 19(25). Už ką sukonfiskuotas, iki šiol mums oficijaliai nepranešta, tik lenkų spaudoj pasirodė žinių, kad už „Lenkijoje" ir „Apie mokyklas". Tokio straipsnio visai ir nebuvo, matyt turima galvoj straipsnelis „Daugiau kantrybės".

Sukonfiskavus išleidome kitą, sumažintą numerį ir todel mūsų skaitytojai gavo jį vėliau, bet tai ne del mūsų kaltės.

Iš moksleivių gyvenimo.

Gegužės 12 d. Vytauto Didžiojo gimnazijos moksleivių „Atžalos" kuopelė padarė visuotinį susirinkimą spaudos atgavimo sukaktuvėms paminėti. Buvo perskatyti du referatai. Pirmame jų P. Čenys gražiai ir turiningai nušvietė spaudos draudimo istoriją, kovą už spaudos laisvę ir tos kovos priežastis; antrame — J. Cicėnas nupasakojo, kas dėjosi tuomet Vilniaus krašte. Po referatų buvo pasiginčyta; gaila tik, kad vienas svečių studentas. P. Karosas neapsėjo „nepakritikavęs" mūsų praeities, kad net sukėlė suprantamą vyresnių moksleivių pasipiktinimą. Toliau sekė mokn. Gečio ir mok. Raginio raštų skaitymas; del jų diskusijų nebuvo ir koncertinės dalies (trūko fortepiano). Mokinė Dulskytė gražiai padeklamavo vieną eilėraštį.

Mūsų moksleiviai, reikia pripažinti, moka gražiai praleisti laiką; tik mažiau drumsti jų nuotaiką...

Lietuvių spaudos paroda.

Lietuvių Mokslo Draugija nuo š. m. V-18 iki VI-2 savo bute prie Gimnazijos g-vės, 4 ruošia spaudos parodą, kurią bus galima lankyti kasdien nuo 10 iki 12 ir nuo 16 iki 20 val. Parodos atidarymas ir p. Karazijos paskaita iš lietuvių spaudos istorijos įvyks V-18, 18 val. Vytauto Didžiojo Gimnazijos salėje (Pilypo 3). Draugija kviečia tautiečius atsilankyti paskaiton ir lankytis parodoj. Įėjimo bilietai parodon po 30 sk. Atskirų pakvietimų nebus. *Valdyba.*

Mūsų spaudos sukaktuvių atbalsiai lenkų spaudoj.

Vilniaus lietuvių iškilmių, kurios buvo suruoštos šio mėn. 7 dieną minint spaudos atgavimo 25 metų sukaktuves, vilniškė lenkų spauda nesuminėjo. Vienas tik „Kurj. Wil." tą dieną įsidėjo p. Derewnicz'o įžangos straipsnį, kuriame gana bešališkai ir teisingai nušvietė trumpais bruožais mūsų spaudos atgavimo istoriją. Kitiems lenkų laikraščiams matyt mūsų šventės, net ir grynai kultūrinės, nelabai patinka.

Komunistų agitacija didėja.

Paskutiniu metu, kaip mieste, taip ir provincijoj komunistai pradėję intensyvę propogandą, agitaciją. Pav. šio mėn. 9 ir 11 dienomis mieste buvo mėginta daryti mitingai, kuriems vadovavo seimo komunistų atstovai. Abudu mitingus policija išvaikė.

Veikia komunistai ir sodžiuje. Štai lenkų spaudoj pasirodė žinių, kad vienur komunistai persidengę elgetomis nešioja komunistines proklamacijas, kitur užsiimdami tariamuoju sėklų pardavinėjimu. Su jais provincijos policija pradėjo kovą, gaudydama tokius elgėtas ir „sėklų vertelgas".

Jei nėr duonos, tai valgykit pyragus.

Del skurdo ir ekonominio nupuolimo, daugelis krautuvių subankrutavo. Jų vietoj steigiama radio klubai ir įvairių automobilių firmų atstovybės, kaip „Fiat", „Chevrolet" ir kiti. Daroma taip. Subankrutavus krautuvei, užsienių (čia žinoma, automobilių nieks negamina) firmos išnuomoja butą, atnaujina gana gražiai ir languose išstato automobilį, gilumoj pastato apskritą staliuką, kelias kėdes, įsiveda telefoną ir laukia klijentų. Keli agentai džentelmeniškai rūkydami paperosus sėdi nuo ryto iki vakaro. Taip praeina mėnuo antras; nauja firma užsidaro. Ir taip amžinai. Matyt užsienių firmų agentai norėtų nuskurdusiems Vilniaus gyventojams pritaikyti posakį, kad „jei nėr duonos, tai valgykit pyragą", arba jei neturit 30 skatikų autobusu pavažiuot, tai įsigykit automobilį. O mūsų publika žiūro į tų ponų agentūras ir karčiai juokiasi.

Vilniaus endekai gali pasigirti.

Nesenai miesto taryba svarstė 1929 ir 30 metams biudžetą. Prie tos progos endekų atstovai pasistengė netik pasiafišuoti, bet ir miesto pinigėlių savo organizacijoms užtikrinti. Pavyzdžiui pagarsėjęs Komarnickis pasiūlė paskirti „Macierz Szkolnai" 10,000 auksinų subsidijos. Taryba priėmė. Padidinti krikščionių (skaityk endekų liaudies universitetui) subsidiją 2000 auks. Priėmė. Tas pats Komarnickis pasiūlė, kad iš fizinio (militarinio) auklėjimo komiteto subsidijos duoti 5000 auksinų „Sokolui" (endekų jačeikos). Taryba priėmė. Kažkokia Ivaškevičienė pasiūlė „tautinei moterų organizacijai" (Endekių susibūrimas) 5000 auks. subsidiją. Taryba sumanymą nusiuntė kultūros ir švietimo komisijai. Čia pat ta pati Ivaškevičienė, kaipo matyt gera „krikščionė" pasiūlė atimti rusų gimnazijai 4000 auksinų pašalpos. Taryba priėmė.

Kaip matome, nežiūrint, kad endekai Taryboje yra mažumoje, tačiau jiems griežiant šoka visa taryba. Ir kas biauriausiai, tai kruvinai sudėtų magistratui mokesčiui endekų propogandai davinėjimas. Bet ką gi daro kitų frakcijų atstovai?

Lietuvių vakaras.

Šio mėn. 9 d. Vilniaus lietuvių amatininkų buvo ruoštas „Apollo" salėje vakaras. Vaidinta keturių veiksmų komedija *„Inteligentai"*. Suvaidinta neblogai, tik gaila, kad mūsų intelegentai į viešuosius vakarus paprastai ar tai del savo aukšto luomo, ar tai del kokios kitos fanaberijos nemėgsta lankytis. O tai stačiai negražu. Taip maža turime viešų pramogų, ir tas ignoruojame.

Lietuvių amatininkų paroda.

Mus prašo pranešti, kad Amatininkų parodėlė atidaroma: Aušros Vartų bendrabuty Nr. 12—33 Audyklėje gegužės m. 18 d. ir tęsis iki mėnesio pabaigos Lankamosios valandos nuo 8 ryto iki 8 vakaro.

Popiežiui pagerbti akademija.

Pereitą sekmadienį lietuvių visuomenės sudaryto komiteto rūpesniu buvo suruošta „Apollo" salėje Popiežiaus Pijaus XI 50 kunigavimo metų sukaktuvėms paminėti akademija. 7 valandą vakarą akademiją atidarė kun. šambelionas A. Viskantas pabildamas į susirinkusius ir nurodydamas akademijos reikšmę. Kartu paskaitė popiežiui lietuvių vardu telegramą. Po to choras pagiedojo popiežiaus himną. Iš eilės kun. Viskantas skaitė paskaitę trumpai bruožais apibudindamas dabartinio popiežiaus gyvenimą ir darbus. Atlikus dainininkei p. M. Prancuzevičiūtei giesmę „Ave Marija", ir kitą lietuviškai p. Stašys skaitė paskaitą „Popiežius Pius XI ir Lietuvių Tauta". Gerb. prelegentas savo paskaitoje pajudino svarbesniuosius dalykus, kurie yra įvykę tarp Lietuvos ir popiežiaus.

Po to choras pagiedojo dar tris giesmes. Tuo akademija baigėsi.

Lietuvių maldininkų procesija į Kalvariją.

Ateinantį sekmadienį, Sekminių pirmąją dieną, prie Šv. Mikalojaus bažnyčios ir iš tenai 8 valandą rytą vyksta į Kalvariją, minėtos bažnyčios klebono kun. Čibiro vedami.

Antrą Sekminių dieną, t. y. 20 dieną, 8 valandą rytą maldininkai klauso katedros bažnyčioje š. mišių, kurias laikys J. E. Arkivyskupas Jałbrzykowskis; po mišių bus lietuviškas pamokslas.

Po pamaldų bus lankomos Vilniaus įdomumos; o vakarą 7 valandą, ir 30 min. salėje „Apollo" (gatvė ul. Dąbrowskiego Nr 5) bus vakaras 25 metų tautinės spaudos atgavimo sukaktuvėms paminėti.

Aukos.

Nukentejusiems del nederliaus šelpti.

Liko (žiūr. 20 N)... 646,35.

Z. Stašienė 100 auks., Zabarauskienė 100 auks., Mačiukas 50 auks., R. Kudukis 50 auks., V. Davulytė 5 auks., B. Maciejauskaitė 5 auks., S. Pukas 30 auks., Mironas 20 auks. *Viso 360 auks.*

Rizgunų kaimas, Daugieliškio vals. M. Rastenis 1 auks., J. Kaukėnas 1 auks., K. Trapikas 1 auks., J. Vasiliauskas 55 sk., J. Kaukėnas 20 sk., L. Šalna 20 sk., E. Šalnytė 30 sk., A. Kuksytė 20 sk., A. Šiaudinis 10 sk., E. Cicytė 15 sk., A. Paukštytė 5 sk., J. Kaukėnas 1 auks., J. Žižmaras 50 sk., M. Žižmaras 50 sk., V. Rastenytė 20 sk.

Rindaviškės kaimas B. Malinauskas 1 auks., K. Ragaišis 1 auks., M. Ragaišis 50 sk.

Pavėrsmės kaimas A. Cicėnas 50 sk., J. Baranauskytė 25 sk., T. Baranauskytė 25 sk., A. Malinauskas 15 sk.

Visa 11 auks. ir 10 sk.

Viso surinkta 1016.45.

Nusiųsta:

Kalvėsalio mokyklai . . .	60 auks.
Ožionių „ . . .	60 „
Bieliūnų „ . . .	60 „
Daveisių „ . . .	100 „
Svilionių „ . . .	150 „
Gudelių „ . . .	60 „
Rekučių „ . . .	50 „
Antalėdės „ . . .	50 „
Daukšių „ . . .	100 „
Melagėnų ir Tverečiaus parapijų mokykloms . . .	174 „
Kretonių sodž.	33 „
Miežionių sodž.	16 „
Viso nusiųsta	*913.00.*
Liko	*104 54.*

Švenčionių „Ryto" mokytojai: A. Kurpis 4,79 sk., Bernatavičiūtė 6,87 sk., S. Petravičienė 6,87 sk., V. E. Šakšteliai 4,98 sk., U. Juršėnaitė 6,87 sk., J. Vinciūnas 6,87 sk., S, Švogžlys 4,87 sk., M. Krinickaitė 4 auks., A. Jusionis 1,50 sk., C. Gurskaitė 2,44 C. Švalkiūtė 2,22 auks., R. Vaškelytė 4,41 sk., V. Čepulytė 2,28 sk., M. Grybauskaitė 3,59 sk., G. Gilytė 2,36 sk., S. Šepetys 2,83 sk., A. Jurėnas 5,56 sk., P. Pakalka 218 sk., K. Duksa 2,14 sk., M. Martinkėnaitė 3,22 sk., B. Čepulionus 10,40 sk., H. Misiūnas 10,30 sk., V. Maminskas 4,41 sk., R. Bagdonas 4,87 sk., A. Bernotas 4,86 sk., B. Ulazas Balys 6,87 sk., E. Umbražiūnaitė 3,21 sk., O. Baužytė 4,87 sk., J. Povilėnas 6,87 sk., K. Baranauskaitė 6,87 sk., A. Skabaitė 2,87 sk., M. Navickaitė 1,87 sk., M. Gudėnas 5 auks., Z. Bečelytė 2,21 sk., L. Matkevičius 3,21 sk., E. Žebrauskienė 3,21 sk., A. Paukštė 5,74 sk., N. Jasiulionis 3 auks., P. Muralis 1,50 sk., P. Muralienė 1,50 sk, V. Pakalkaitė 5 auks., K. Karklelytė 4,98 sk., J. Grybauskas 3,12 sk., O. Stasiūnaitė 2,09 sk., M. A. 10,31 sk., *Viso 200 auks.*

Iš jų nusiųsta:

Kulniškės mokyklai (6 d.)		53,22 sk.,
Rekučių „		55 auks.,
Stoniūnų „	(6 d.)	53,22 sk.,
Zuškų „		20 auks.,
	Viso	*181,44 sk.*

Lieka Švenčionyse 18,56 sk.

Leidėjas ir Atsak. Redaktorius Julius Navikas. „RUCH" Spaustuvė, Totorių g.